Ազգ

Azg armenian daily

31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 194 (2162)

Սեստանովիչը եւ Քեւինոն գալիս են Բաքու եւ Երեւան

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Նոյեմբերի 1-ին ԱՄՆ նորանկախ պետությունների գծով հատուկ խորհրդական Ստիվեն Սեստանովիչը եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում ԱՄՆ-ի կողմից համանախագահ Քերի Քեւինոն կժամանեն Երեւան՝ Հայաստանի բարձրագույն ղեկավարության հետ տարածաշրջանային խնդիրների եւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման հարցի շուրջ խորհրդատվություններ անցկացնելու նպատակով: Այդ մասին հաղորդեց ՀՀ ԱԳՆ մամուլի խոսնակ Արա Պապյանը: Ամերիկացի դիվանագետները հանդիպումներ կանցկացնեն Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի հետ: Պապյանը նշեց, որ սույն թվականի նոյեմբերին, Վիեննայում պետք է կայանա ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հերթական հանդիպումը, եւ տարածաշրջան նախատեսվող այցը, ամենայն հավանականությամբ, պետք է պարզաբանի կողմերի դիրքորոշումները ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման առնչությամբ: Հոկտեմբերի 30-ին՝ ուշ երեկոյան, ամերիկացի դիվանագետները կժամանեն Բաքու, որտեղ հոկտեմբերի 31-ին հանդիպում կունենան այդ երկրի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ:

ԳՈՒՅՆԶԳՈՒՅՆ ՓՈՒՉԻԿՆԵՐ

Խայտառակություն «Արկադիկ» անվանումով

Երեկվա միտինգը եւ երթը դեպի ՀՀ նախագահի նստավայր, կայացած Ռուսաստանի քաղաքացի Արկադի Վարդանյանի նախաձեռնությամբ, եւս մեկ անգամ ապացուցեց, որ Հայաստանը, իրոք, սատանի մայլա է դարձել ամեն կարգի քյանդրբազների համար: «Չեռքերդ հեռու Հայաստանից» ասենք այն բոլոր բախտախնդիրներին, որոնք հիվանդագին սեփական նկրտումներն՝ ամեն կերպ հասնել իշխանության, պատրաստ են իրականացնել անգամ դիակների վրայով քայլելով: Քանզի Հայաստանը 10 տարվա ընթացքում տարբեր կարգի բախտախնդիրները հասցրել են այն վիճակի, երբ անգամ չնչին ցնցումներն ի վիճակի են վերջնականապես քանդել երկիրը:

Օրինակ, 1988-90 թթ. չսպասելով մինչեւ Խորհրդային Միությունն ինքն իրեն փլուզվի, ՀՀՇ-ի բախտախնդիրները Հայաստանը դարձրեցին «դեմոկրատիայի» պիոներ, ինչպես պարզվեց, հանուն մի նպատակի՝ պաշտոնների հասնելու, կողոպտելու ու թալանելու: Այլ բախտախնդիրների կողմից ամբոխը ոտքի հանվեց 96-ին՝ կրկնելով Երեւանում Ձմեռային պալատի նախադեպը: Հիմա ոմն Արկադիի ձեռքն ենք կրակը ընկել:

Տես ➧ էջ 3

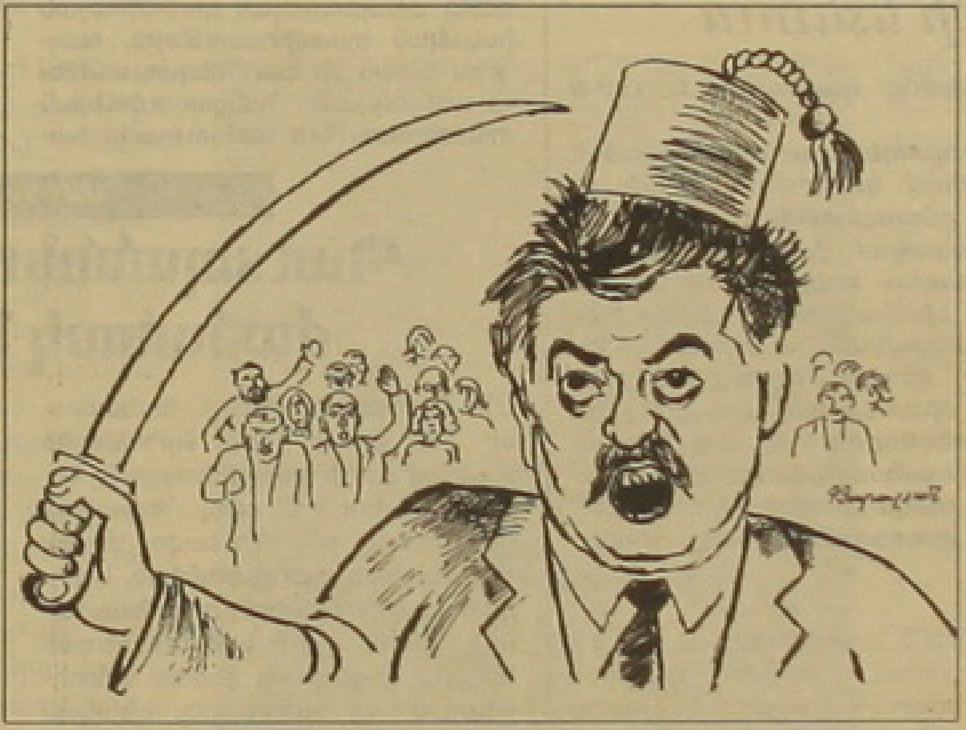

Արկադի Վարդանյանը տարվել է ներքին գործերի բաժին

Երեկ, ուշ երեկոյան ՀՀ ներքին գործերի նախարարությանը մոտիկ կանգնած աղբյուրներից **«Ազգը»** տեղեկացավ, որ Ռուսաստանի քաղաքացի Արկադի Վարդանյանը երեկոյան բերման է ենթարկվել ներքին գործերի բաժին՝ Ազատության հրապարակից դեպի հանրապետության նախագահի նստավայր անօրինական երթի կազմակերպման համար բացատրություններ տալու: Ականատեսներից մեկի համաձայն, բերման ենթարկվելու պահին Ա. Վարդանյանը փորձել է փախուստի դիմել:

ՔԱՐՈԶՉԱԿԱՆ

Թուրքիայի խորհրդարանը Հայոց ցեղասպանությունը նոր հունի մեջ է ուզում դրդել

ԱՆԿԱՐԱ, 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ: Թուրքիայի խորհրդարանի նորընտիր խոսնակ Էոմեր Իզգին, որ ազգայնական եւ աջակողմյան կուսակցության ղեկավարներից է, անակնկալ մի որոշումով մի նոր ծրագիր է մշակել, ըստ որի Հայոց ցեղասպանությանն առնչվող բոլոր նյութերն ու փաստերը, Օսմանյան շրջանի փաստաթղթերի հետ մեկտեղ, պիտի հավաքվեն եւ բազմազգ մասնագետների կողմից քննության ենթարկվեն: Այդ նպատակով, ինչպես հաղորդում է թուրքական «Հուրիեթ» տարածուն թերթն իր այսօրվա համարում, խորհրդարանի վարչակազմն արդեն նշանակել է 7 մասնագետներից բաղկացած գիտական մի հանձնախումբ, որի նպատակն է, ըստ միեւնույն թերթի, անկողմնակալ կերպով մոտենալ խնդրին: Հանձնախումբը շուտով Երեւան է մեկնելու, որտեղ հայկական իշխանություններին է դիմելու՝ ուզենալով տեսնել եւ քննարկել բոլոր այն փաստերը, որոնց հիման վրա հայկական կողմը «ցեղասպանության մասին պնդումներ է կատարում»:

«Հուրիեթի» համաձայն, խորհրդարանի ընդհանուր քարտուղար Վահիթ Էրդեմին հանձնարարվել է պատրաստել ցուցակն այն գիտնականների, ովքեր թե՛ Թուրքիայից եւ թե՛ արտասահմանից հրավիրվելու են մասնագետների խմբի հետ խորհրդակցելու: Արդեն իսկ Անկարայի Բիլքենթ համալսարանից երկու անձինք, ինչպես նաեւ Ֆրանսիայից եւ Մ. Նահանգներից մեկական մասնագետներ հրավիրվել են: Ուսումնասիրող այդ հանձնախմբին մաս են կազմելու նաեւ օտարներ եւ «հայկական ծագումով» մասնագետներ, հանձնախումբը հավաքելու է հատկապես այն մասնագետների երկասիրությունները, որոնք անցյալում աշխատանք են տարել այս մարզում:

Թուրքական թերթի համաձայն, «ցեղասպանության մասին հայերի պնդումներին հակադրվելու են թուրքական եւ այլ հակափաստեր, որոնց արդյունքում հատուկ հատոր է հրապարակվելու թուրքերեն, ֆրանսերեն եւ անգլերեն լեզուներով, որը պատրաստ պիտի լինի մինչեւ հաջորդ տարվա ապրիլի 24-ը, «այսպես կոչված՝ ցեղասպանության տարեդարձը»: Թուրքիայի արտգործնախարարության խողովակով այդ հատորը պիտի տարածվի աշխարհի բոլոր խորհրդարաններում, եւ այնուհետեւ պիտի գործածվի բոլոր լոբբիինգի աշխատանքներում իբրեւ լծակ:

Մեզ համար շատ հասկանալի է, որ ընդամենը մի քանի ձայնի տարբերությամբ ընտրված խոսնակն իր այս հապճեպ ընդունած ծրագրով ջանում է կանխել ցեղասպանության ճանաչման ուղղությամբ հայերիս հետագա բոլոր ձեռնարկումները: Առավել հասկանալի է, որ այժմվանից հայտարարվում է թուրքական հանձնախմբի եզրակացության մասին, որն այնքան համոզիչ է լինելու, որ Թուրքիայի կառավարությունն այն դնելու է աշխարհի բոլոր խորհրդարանների տրամադրության ներքո: Այսինքն՝ եզրակացությունը նախորդում է փաստերին: Մեր հերթին նման հակագիտական եզրակացությունների չհանգելու համար առայժմ գոհանանք վերը կատարված մեջբերումով եւ սպասենք թուրքական կողմի հետագա քայլերին: Մեզ համար կարեւոր չափանիշ է դառնալու օտար մասնագետների ընտրության կերպն ու ենթակաների գիտական կշիռը:

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆ-1700

Ծառատունկ Խոր Վիրապում

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի կապակցությամբ հոկտեմբերի 28-ին ծառատունկ կատարվեց Խոր Վիրապի վանքի տարածքում: Ամենայն հայոց Գարեգին Բ կաթողիկոսը, իր օրհնությունը եւ պատգամը հաղորդելով հավաքվածներին, տնկեց առաջին ծառը՝ որպես հույսի եւ կենսունակության խորհրդանիշ: Նույն օրը 12 մշտադալար ծառեր տնկեցին նաեւ այլ բարձրաստիճան հոգեւորականներ, Ամերիկայի հայկական համագումարի ներկայացուցիչներ, Հայաստանում հավատարմագրված դեսպաններ:

Միջոցառումը կազմակերպվել էր Ամերիկայի հայկական համագումարի «Հայաստան ծառատունկ» ծրագրի շրջանակներում: Ըստ Ամերիկայի հայկական համագումարի «Ծառատունկ» ծրագրի վարչական տնօրեն Սյուզան Յակուբյան-Քլայնի, ծրագրի շրջանակներում Հայաստանի տարբեր մարզերում մինչ օրս տնկվել է ավելի քան 230.000 ծառ:

«Հայկական հին եկեղեցական տեղամասերի վերակենդանացումը, որոնք արհամարհվել են սովետական իշխանության 70 տարիների ընթացքում, կմնան մեր ուշադրության կենտրոնում՝ որպես հավատի, խոնարհման եւ վերածննդի սրբավայրեր», ընդգծեց տիկին Քլայնը: Նա հայտնեց, որ շաբաթվա ընթացքում Խոր Վիրապի 1700-ամյա վանքի ամբողջ տարածքում կտնկվի 1700 ծառ եւ թուփ: Մինչեւ Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակը 40-ից ավելի եկեղեցիների եւ վանքերի տարածքներում կտնկվեն 17.000 մշտադալար եւ պտղատու ծառեր, թփեր:

Փոթորիկ Մեծ Բրիտանիայում եւ Ֆրանսիայում

ԼՈՆԴՈՆ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Փոթորկուն քամիները եւ հորդառատ անձրեւները Ֆրանսիայում եւ Մեծ Բրիտանիայում անցած հանգստյան օրերին մեծացրել են հեղեղների վտանգը եւ առանց էլեկտրականության թողել հազարավոր տներ: Երկու երկրներում փոթորկի նախազգուշացումներ են արվել, քանի որ քամու արագությունը հասել է 140 կմ/ժ-ի: Ինչպես հաղորդում է BBC-ն, Անգլիայում ծառերի ջարդվելու հետեւանքով մի հոգի զոհվել է եւ երկուսը վնասվածքներ ստացել: Լոնդոնում տապալված ծառերի պատճառով խափանվել է ճեպընթաց ավտոբուսների եւ մետրոյի երթեւեկությունը դեպի Հիթրոու օդանավակայան: Անգլիայի հարավում դադարեցվել է երկաթուղային հաղորդակցությունը, արագընթաց գնացքների երթեւեկությունը Լա Մանշի թունելով դեպի Ֆրանսիա: Անգլիական Դուվր նավահանգիստը փակ է, եւ 6 հազար ուղեւորներով լաստանավերը ստիպված են սպասել փոթորկալից եղանակի հանդարտմանը ծովում:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Հայաստանն ու Բելառուսը միմյանց ապրանքի կարիքն ունեն

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Բելառուսները շահագրգռված են Հայաստանից իրենց երկիր ներմուծել գյուղմթերք եւ թեթեւ արդյունաբերության ապրանքներ: Հայ-բելառուսական միջկառավարական հանձնախմբի նիստի ընդմիջմանը **«Ազգի»** թղթակցին այդ մասին տեղեկացրեց ՀՀ էներգետիկայի փոխնախարար Ռոբերտ Նազարյանը, որին դիմեցինք ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Կարեն Ճշմարիտյանի խիստ «զբաղվածության» պատճառով հարցազրույցը հետաձգելու պատասխանը ստանալուց հետո: Խոսելով էներգետիկայի ոլորտում համագործակցության հնարավորության մասին, Ռոբերտ Նազարյանը նշեց նաեւ, որ այստեղ դեռեւս տեղեկատվություն է փոխանակվում: Իսկ ընդհանրապես երկու երկրների առեւտրա-տնտեսական հարաբերությունների մակարդակը բավականին ցածր է:

1999 թ. ապրանքաշրջանառության ծավալը կազմել է 2,7 մլն դոլար: 2000 թ. առաջին 8 ամիսներին այդ թիվը 1,4 մլն. դոլար էր, որտեղ Հայաստանի արտահանման բաժինը ընդամենը 300 հազար դոլար էր: Այս տարի ապրանքաշրջանառության ծավալները նվազել են 18,6 տոկոսով:

Տես ➧ էջ 2

Խորհրդարանը փորձում է վերականգնել խաթարված հեղինակությունը

Ընտրական օրենսգրքի կուլիսների ետեւում

«Ազգամիրկիչների», «ճշմարտախոսների» վերջին շրջանի ակտիվացման, բյուջեի դեֆիցիտի ստվերում պարզապես էլ ուշադրությունից դուրս է մղվում այն կարեւորագույն գործընթացը, որ վերջապես խորհրդարանական խումբ-խմբակցությունները փորձում են քաղաքական կամք դրսեւորել եւ ապացուցել, որ իրոք ներկայիս ԱԺ-ն չի արտացոլում քաղաքական ուժերի իրական հարաբերակցությունը եւ ժողովրդի վստահությունը: Մի քանի պատգամավորներ նախաձեռնել են ընտրական օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու գործընթացը: Սա ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ սեփական մահապատժի տակ ստորագրություն, որից շարունակ ԱԺ-ն խուսափում էր, թեեւ ներխորհրդարանական ճգնաժամի ընթացքում ԱԺ փոքրամասնությունները բազմիցս բարձրացնում էին օրենսգրքում անհապաղ փոփոխություններ կատարելու եւ ԱԺ-ն լուծարելու հարցը:

Խորհրդարանը պարզապես պատրաստված է այդ փոփոխությունները կատարելու, քանի որ գործող օրենսգրքով ընտրություններ անցկացնելուց հետո ԱԺ-ն որակական փոփոխություն չի կրի. տարբեր «տիտղոսակիր» թաղայիններ այնտեղից չեն նվազի: Դրա հիմնական պատճառը համամասնական (կուսակցական) եւ մեծամասնական (անհատական) տեղերի հարաբերակցությունն է, որի շուրջ միանշանակ կարծիք չկա: Գործընթացի նախաձեռնողներն առաջ են քաշում 106/25 (հօգուտ համամասնականի) բաշխվածության հարցը, սակայն մեծամասնական ցուցակով ընտրված պատգամավորները հակառակն են պնդում:

ՀՅԴ. ԱՐՄԵՆ ՌՈՍՏԱՄՅԱՆ. «Մենք կողմնակից ենք 100 տոկոսանոց համամասնականի, բայց հաշվի առնելով ներկա իրավիճակը եւ հնարավորությունները, կարծում ենք 106/25-ը ամենահարմարն է: Դա 75 ընտրատարածքները երեք մասի է բաժանում, այսինքն դրանք երեք անգամ մեծանում են: Կարծում եմ երկու-երեք հարցեր կան, որոնք քաղաքական մոտեցում են պահանջում: Դրանք հետեւյալն են. մեկը համամասնական-մեծամասնականի հարցն է, մյուսը՝ ընտրատարածքների ձեւավորման եւ երրորդը՝ բանակի քվեարկության հարցն է»:

«Իրավունք եւ միաբանություն». Արտաշես Գեղամյան. «Մեր կուսակցությունը ստորագրողներից մեկն է եղել, որ այդ հարցը մտնի օրակարգ: Մենք պետք է ունենանք կուսակցություններ, որոնք պատասխանատու լինեն ցանկացած պատգամավորի համար եւ հարյուր անգամ մտածեն մինչեւ այս կամ այն մարդուն իրենց կուսակցական ցուցակներում ներգրավելը»:

«Միասնություն»-ՀԺԿ. ԳՐԻԳՈՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ. «ՀԺԿ դիրքորոշումն այսպիսին է. մենք միանշանակ կողմ ենք համամասնականի առավելությանը, բայց մենք դեմ ենք, որ միայն այդ իմաստով այսօր ընտրական օրենսգիրքը դնենք-փոխենք: Այնտեղ երեք հարցեր կան, որոնք քաղաքական են:

– Դուք կո՞ղմ եք 106 տարբերակին:

– Մենք սկզբունքորեն կողմ ենք համամասնական տեղերի ավելացմանը, եղեւս չասենք 106, 100, 90 եւ այլն: ՀԺԿ-ն այն կարծիքին է, որ բանակը ընտրություններին մեծ ազդեցություն չպիտի ունենա: Մենք անգամ համաձայն ենք այն տարբերակին, որ, եկեք հաշվենք, քանի տեղ է անում բանակին, նրան տանք այդ տեղերը»:

«Հայաստան». ՄՅԱՍՆԻԿ ՄԱԼԽԱՍՅԱՆ. «Մենք նախաձեռնություն ենք ներկայացրել օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու 100 մեծամասնական եւ 31 համամասնական տեսքով: Մեր նախագծում հստակ գրված է, որ յուրաքանչյուր տարի 10 տոկոս աստիճանաբար ավելացնելով համամասնական տեղերը, քայլ առ քայլ գնանք առաջ: Այսօր մեր քաղաքական դաշտը շատ հեղհեղուկ վիճակում է, եւ մենք պատրաստ չենք գնալու համամասնական ընտրությունների: Այն, որ «Օրինաց երկիրը» եւ մյուս կուսակցությունների ներկայացուցիչները խոսում են, թե մեծամասնականով ժողովրդին գնում են 2 կգ բրինձ, պետոկ տալով, էդ նույն բանը կուսակցություններն են վերցնում: Նրանք նայելու են մարդկանց ֆինանսական հնարավորություններին, եւ վիճակը ոչնչով չի փոխվելու»:

«Կայունություն». Կարեն Կարապետյան. «Մենք այդ հարցը տեսնում ենք անցումային փուլերով: Բազմիցս խոսվում է, որ գումարներ եւ չգիտեմ ինչեր ունեցողները կարող են ընտրվել պատգամավորներ: Դուք կասկածո՞ւմ եք, որ եթե այդ մարդիկ այդքան հնարավորություն ունենան, ցանկացած կուսակցության երրորդ կամ չորրորդ հորիզոնականում տեղ չեն զբաղեցնի: Մենք դեռ 50/50 տարբերակին գնանք, տեսնենք, եթե արդյունքներ տալիս է, կշարունակենք պրոցեսը»:

«Օրինաց երկիր» ներկայացուցիչ **ԱՂԱՍԻ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ** եւս հավաստիացրեց, որ իրենք կողմ են 106/25 տարբերակին եւ նախաձեռնությունն էլ մեծ մասամբ իրենց է պատկանում: Այսպիսով ստացվում է, որ բացի «Հայաստան» եւ «Կայունություն» խմբերից, մյուսները համաձայն են վերոհիշյալ տարբերակին: Հստակ դիրքորոշում չի արտահայտել «Միասնությունը», որից, ըստ էության, կախված է նախագծի հաջողությունը: Եթե նա կողմնորոշվի դեպի փոքրամասնությունները, ինչի տրամադրվածությունը խմբակցությունում կա, ապա մոտ ապագայում նախագիծը կմտնի ԱԺ օրակարգ եւ հաջողությամբ կանցնի: Արդեն մի բան պարզ է. մինչեւ բյուջեի սեկվեստրի եւ հաջորդ տարվա բյուջեի խորհրդարանական քննարկումները, ինչպես նախատեսում էր Հմայակ Հովհաննիսյանը, հարցը լուծում չի ստանա, առավել եւս, երբ տեղերի բաշխվածությունից բացի կան քաղաքական կոմպրոմիսներ պահանջող այլ հարցեր եւս:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27

Գործը դատարան կհանձնվի մինչեւ նոյեմբերի վերջը

1999 թվականի հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ խորհրդարանում իրականացված ահաբեկչական գործողության առնչությամբ հարուցված գործը կարող է դատարան հանձնվել արդեն մինչեւ սույն թվականի նոյեմբերի վերջը: Այդ մասին հայտարարեց ՀՀ զինվորական դատախազության քննչական բաժնի պետ Արտակ Հարությունյանը:

Նոյեմբերի 13-ին լրանում է գործի նյութերին ծանոթանալու համար փաստաբաններին տրամադրված ժամկետը, որից հետո նյութերը որոշ ժամանակով կտրամադրվեն մեղադրյալներին: Քննիչի խոսքերով, եթե գործին ծանոթանալուց հետո մեղադրյալները խնդրագրեր ներկայացնեն, որոնք բավարարվեն, ապա գործի հանձնումը դատարան կարող է փոքր-ինչ ձգձգվել:

Արտակ Հարությունյանն իր վրդովմունքը հայտնեց զինվորական դատախազության, որն իբր չի կարողացել գտնել ահաբեկչական գործողության իսկական պատվիրատուներին, հասցեին հնչած մի շարք մեղադրանքների առնչությամբ: Հանցագործության պատվիրատուների առնչությամբ հարուցված քրեական գործը շարունակվում է, ընդգծեց Հարությունյանը՝ նշելով, որ ամենայն հավանականությամբ, ահաբեկչական գործողության իսկական պատվիրատուները կհայտնաբերվեն: Անդրադառնալով նման հայտարարություններ տարածողներին՝ Արտակ Հարությունյանը հայտարարեց. «Վատ չէր լինի, եթե այդ մարդկանցից յուրաքանչյուրը զբաղվեր իր գործով, այլ ոչ թե հանդես գար անհիմն մեղադրանքներով»:

Անդրադառնալով Հայաստանի սոցիալիստական ուժերի միության առաջնորդ Աշոտ Մանուչարյանի՝ իբր Ազգային ժողովում իրականացված ահաբեկչական գործողության եւ Հայաստանի ու Ադրբեջանի միջեւ տարածքային փոխանակության գաղափարի միջեւ առկա կապի մասին պնդումներին, քննիչը հայտարարել է, որ հոկտեմբերի 25-ին Աշոտ Մանուչարյանը բազմաթիվ ծանուցումներից հետո վերջապես եկել է Զինվորական դատախազություն, սակայն առանց որեւէ պատճառաբանության հրաժարվել է պատասխանել քննիչի հարցերին:

ՍՆԱՐՔ

ՄԱՐՏԻ 22

Պաշտպանները լրացուցիչ ժամանակ են խնդրել

ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ մարտի 22-ի մահափորձի փաստով գործի դատաքննությունը հետաձգվեց եւս երեք օրով: Հերթական հետաձգումը, ըստ դատավոր Սուրեն Ալեքսանյանի պարզաբանման, կապված է այն բանի հետ, որ ամբաստանյալ Լեւոն Միրզոյանի պաշտպան Անժելա Հակոբյանը դեռեւս ամբողջությամբ չի ծանոթացել քրեական գործի նյութերին, իսկ մյուս ամբաստանյալ Սամվել Աղաջանյանի պաշտպան Էդվարդ Աղաջանյանն անհրաժեշտություն ունի ծանոթանալ դատական նիստերի արդյունքներին: Հիշեցնենք, որ փաստաբան Էդ. Աղաջանյանը դատաքննությանը չէր մասնակցել իր պաշտպանյալի՝ Նուբարաշենի հոգեբուժարանում գտնվելու կապակցությամբ:

Եթե այլ հանգամանքներ չխանգարեն, մարտի 22-ի գործի դատաքննությունը ԼՂՀ գերագույն դատարանում կշարունակվի նոյեմբերի 2-ին:

Ն. Ա.
Ստեփանակերտ

Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի զինված ուժերի շփման գծի հերթական դիտարկում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Հոկտեմբերի 30-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հյուսիս-արեւելքում ԵԱՀԿ առաքելությունն անց է կացրել ԼՂՀ եւ Ադրբեջանի զինված ուժերի շփման գծի հերթական դիտարկում:

Ղարաբաղի տարածքում դիտարկումն իրականացվել է ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի թիկնապահ գրասենյակի համակարգող, փոխգնդապետ Շանդոր Յուխասի ղեկավարությամբ: Դիտարկմանը մասնակցել է նաեւ ԵԱՀԿ գործող նախագահի ռազմական խորհրդական, ավստրիացի գնդապետ Նորբերտ Բալդիան: Ադրբեջանի տարածքից դիտարկման խումբը գլխավորել է դեսպան Անջեյ Կասպրշիկը:

Հրադադարի ռեժիմի դիտարկումն անցել է առանց միջադեպերի՝ կողմերի հետ համաձայնեցված ժամանակացույցին համապատասխան: ԵԱՀԿ առաքելությանն ուղեկցում էին ԼՂՀ արտգործնախարարության եւ պաշտպանության նախարարության աշխատակիցները:

Հայաստանն ու Բելառուսը միմյանց արտադրանքի կարիքն ունեն

Սկիզբը էջ 1

Դրանց չնչինության մեկ այլ վկայություն է այն փաստը, որ Հայաստանի հետ առեւտրի ծավալները Բելառուսի համար կազմում է ընդհանուր թվի 0,02 տոկոսը: Համագործակցությունը մինչ այժմ ընդգրկել է էլեկտրատեխնիկայի, հաստոցաշինության, քիմիական արդյունաբերության, լեռնամետալուրգիայի ոլորտները: 1999–2000 թթ. երկու երկրների միջեւ կնքվել են մի շարք պայմանագրեր, այդ թվում առեւտրատնտեսական համագործակցության, օդային հաղորդակցության եւ ավտոտրանսպորտային փոխադրումների, ազատ առեւտրի մասին:

Նկատի ունենալով իր քաղաքական հարաբերությունները Արեւմուտքի հետ (վերջինս ձգտում է մեկուսացնել), Բելառուսն իր հարաբերությունները է զարգացնում Ասիայի եւ Մերձավոր արեւելքի երկրների հետ: Մեծ պատրաստակամություն է ցուցաբերում նաեւ Հայաստանի հետ տնտեսական կապերի խորացման համար: Այս առումով առաջին լուրջ քայլը, բնականաբար, 1999-ին առեւտրատնտեսական հարցերով միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի ստեղծումն էր, որի առաջին նիստը տեղի ունեցավ 2000 թ. հունվարին՝ Մինսկում: Երեկ, ինչպես արդեն նշվեց, հանձնաժողովի երկրորդ նիստն էր:

Նիստի բացմանը ողջույնի խոսք հղեցին երկու երկրների վարչապետները՝ Անդրանիկ Մարգարյանն ու Վլադիմիր Երմոշինը: Անդրանիկ Մարգարյանը մասնավորապես կարեւորեց համատեղ հանձնաժողովի ստեղծումը, նշեց, որ ներկա տնտեսական հարաբերությունները չեն համապատասխանում երկու երկրների հնարավորություններին եւ հույս հայտնեց, որ երեւանյան հանդիպումը ազդակ կդառնա եկող տարվա առաջին կեսին առեւտրի ծավալները մինչեւ մի քանի միլիոն դոլարի հասցնելու:

Վլադիմիր Երմոշինը եւս համամիտ էր իր հայաստանյան գործընկերոջ կարծիքին, թե փոխադարձ տնտեսական կապերը թույլ են զարգացած: Դրանց զարգացման համար իրավական դաշտը, ըստ նրա, արդեն ստեղծվում է: Հայաստանի վարչապետի Բելառուս այցելության ժամանակ կնքվել են մի շարք պայմանագրեր եւ մի քանիսն էլ կկնքվեն հանդիպման ժամանակ: Բելառուսի վարչապետը նշեց, որ երկրները միմյանց արտադրանքի կարիքն են զգում եւ պետք է ջանքեր գործադրել, որպեսզի արձանագրվի թեկուզ փոքր, բայց իրական առաջընթաց:

Վարչապետները ողջույնի խոսքից հետո, մինչ միջկառավարական հանձնաժողովն աշխատում էր, մեկնեցին Երեւանի կոնյակի գործարան, իսկ վաղը պետք է այցելեն Երեւանի ոսկերչական գործարան: Դա հիմքեր է տալիս ենթադրելու, որ գյուղմթերքներից բելառուսները կնախընտրեն խմիչքները (գինի, կոնյակ), իսկ արդյունաբերական ոլորտում, բացի թեթեւ արդյունաբերական ապրանքներից, թերեւս նաեւ ոսկերչական արտադրանքը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ժ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրենություն / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Նոյեմբերի 19-ին, մամլո ասուլիսում, «21-րդ դար» միջազգային ասոցիացիայի նախագահ Արկադի Վարդանյանը, որը չի թաքցնում Հայաստանի նախագահ դառնալու իր հավակնությունները, «Ազգի»՝ «Ինչպե՞ս եք իրականացնելու իշխանությունը» հարցին ի պատասխան ասաց. «Պարոն Քոչարյանի պաշտոնանկությունից հետո պետք է անցկացնել արտահերթ նախագահական ընտրություններ, եւ ժողովուրդը պետք է ընտրի պետության նոր ղեկավար: Այսքանը»:

Արկադի Վարդանյանը «սրբազան պայքար» է հայտարարում իշխանություններին

Կրկին հիշեցնենք, թե ինչպե՞ս պետք է պրն Վարդանյանը եւ իր համախոհները նախագահ Քոչարյանին հեռացնեն իշխանությունից. «Պաշտոնանկությունը պետք է կատարվի ժողովրդի ճնշման ներքո: Նոյեմբերի 30-ի հանրահավաքը ցույց կտա: Կարծում եմ, եթե հանրահավաքը հաջողվի, այսինքն մասնակիցների թիվը լինի 60-70 հազարից ոչ պակաս: Իմ վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ պրն Քոչարյանը կհրաժարվի իր պաշտոնից»:

Արկադի Վարդանյանի վերլուծությունը սխալ դուրս եկավ՝ երեկվա հանրահավաքում 7-8 հազարից ավելի մարդ չկար, ինչը եւս փոքր թիվ չէ, եթե հաշվի առնենք, որ կոմունիստների, դաշնակցականների ու ԱԺՄ-ի վերջին հանրահավաքներում այդքան մարդ էլ չէր հավաքվել: Արդարացի լինելու համար ասենք, որ երեկվա հանրահավաքի մասնակիցներից առավելագույնը հազար մարդ էր պատրաստ ամեն ինչի՝ եթե պետք է, գրոհել նախագահականը, հեղաշրջում կազմակերպել:

Հանրահավաքի ընթացքում շուրջ տասնյակ հայտնի եւ անհայտ հռետորներ ելույթ ունեցան, որոնց բոլորի միտքն այսպես կարելի է ձեւակերպել՝ «Քոչարյանը պետք է հեռանա»: Վերադառնալով Ա. Վարդանյանի վերլուծությանը, փաստենք՝ հանրահավաքը չարդարացրեց՝ կազմակերպիչների ակնկալիքները, ներկա էր նախատեսվածից տասը անգամ պակաս մարդ: Ի՞նչ էր անելու պրն Վարդանյանը, եթե 60-70 հազար մարդ չհավաքվեր. «Եթե ոչ, ապա մենք կփորձենք ճնշում գործադրել Ազգային ժողովի վրա, պատգամավորների վրա, որպեսզի արագացվի պրն Քոչարյանի իմպիչմենթի գործընթացը»:

Նույնիսկ եթե 60-70 հազար մարդ հավաքվի, միեւնույն է, հնարավոր չէ նախագահ Քոչարյանին հեռացնել իշխանությունից: Արկադի Վարդանյանը փորձում է իշխանափոխություն իրականացնել կիսահարավսլավական տարբերակով, առանց անգամ ընտրությունների մասնակցելու: Ընդհանրապես, այսօր Հայաստանում նման ձեւի իշխանափոխություն կարող է իրականացվել, եթե ա) նման մտադրություն ունենան իշխանությունների մի թեւը, այսինքն՝ իշխանափոխություն ներսից, բ) իշխանափոխություն դրսի ուժերի միջամտությամբ:

Արկադի Վարդանյանն իր հայտնի ասուլիսում վստահեցրեց, որ Ռուսաստանում լավ կապեր ունի, որոնց ազդեցիկ ուժեր կանգնած են իր թիկունքին: Պրն Վարդանյանի հայաստանյան գործունեությանն անտարբեր չէ նաեւ Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպանությունը: Մասնավորապես, երեկ ՌԴ հյուրատոսն անձամբ, Արկադի Վարդանյանի հրավերով, ժամանել էր «21-րդ դար» միջազգային ասոցիացիայի նորակառույց շենք, որի դռներից մեկի ապակին մինչ այդ երեկ ոստիկանները հասցրել էին ջարդել:

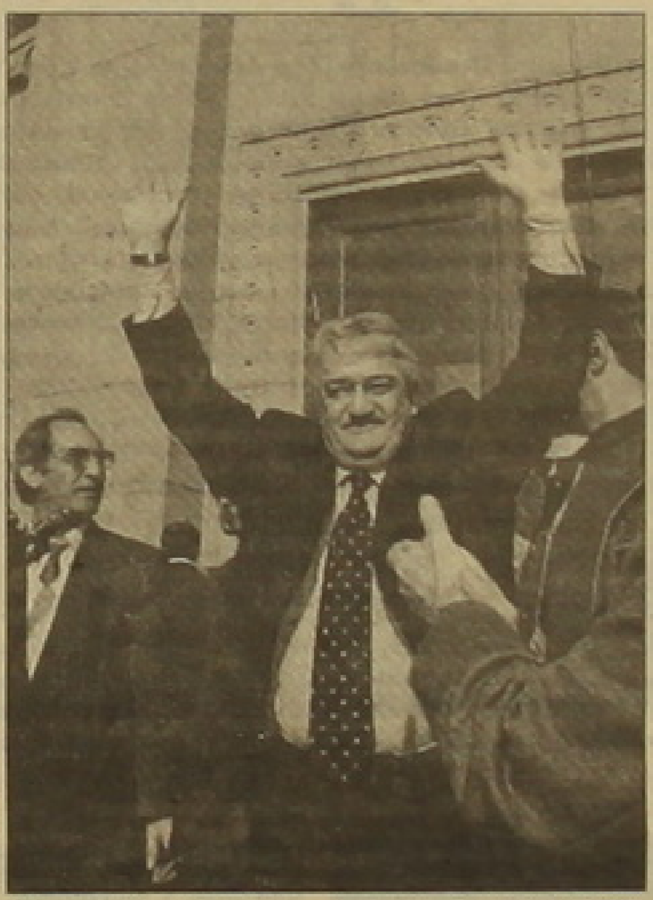

Հիմա տեսնենք, թե ՀՀ-ում ՌԴ հյուրատոսը ինչու էր եկել: Լսենք Արկադի Վարդանյանին, որը մինչեւ «հարցազրույցի գնալը» երեք րոպեանոց ասուլիս տվեց եւ վախեցած տեսք ուներ. «Ինքս եմ հրավիրել հյուրատոսին: Երեւան քաղաքի ՆԳՆ վարչությունից արդեն երրորդ օրն է համառորեն ինձ հրավիրում են հարցազրույցի: Առավոտյան ավազակային հարձակում է եղել, ոստիկանները ջարդել են պատուհանը: Փորձում էին ստիպողաբար տանել հարցազրույցի: Հյուրատոսը կարծում է՝ քանի որ ինքը ներկայացնում է ՌԴ շահերը, ըստ էության, ՌԴ նախագահի ներկայացուցիչն է, մյուս կողմից՝ ես ՌԴ քաղաքացի եմ, մենք պետք է հարգենք Հայաստանի իրավական դաշտը, վնաս չհասցվի ՌԴ շահերին, իմիջին: Պրն հյուրատոսն անձամբ խոստացել է ներկա գտնվել այդ տարօրինակ հարցազրույցին: Ես իմ գործողություններով օրենք չեմ խախտում: Երկու օր առաջ ՀՀ արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը հաստատեց, որ իմ գործողություններում չկա հանցագործության տարր: ՀՀ Սահմանադրությունը եւ օրենսդրությունը չեն նախատեսում արգելք ցանկացած երկրի քաղաքացու ՀՀ տարածքում ծավալելու հասարակական-քաղաքական գործունեություն: Իմ ելույթներում երբեւիցե հեղաշրջման կոչ չեմ արել: ՆԳՆ քննչական վարչությունից խոստացել են, որ հարցազրույցը 10 րոպե է տեւելու»:

Իրոք, հարցազրույցը շատ կարճ է տեւել: Ա. Վարդանյանը հասցրեց մասնակցել եւ ելույթ ունենալ հրավիրված հանրահավաքում: Թե ինչ են զրուցել Ա. Վարդանյանի հետ, մեզ հայտնի չէ: Մտահոգիչը ոստիկանների գործողություններն էին, որոնք մեծ հաճույքով նկարահանեցին Հայաստանում հավատարմագրված ռուսական եւ արտասահմանյան ԶԼՄ-ների թղթակիցները:

Ա. Վարդանյանի կողմնակիցների մի խումբ, ավելի ուշ, Ազատության հրապարակից երթ կատարեց դեպի նախագահի նստավայր, որտեղ զրահապատ մեքենաների եւ ջրցան ավտոմեքենաների տպավորիչ հայացքի ներքո պահանջեցին նախագահ Ռ. Քոչարյանի հրաժարականը: «Քոչարյան, հեռացի՛ր», վանկարկում էին նրանք շուրջ մեկ ժամ: Ցուցարարներից երկու հոգանոց մի պատվիրակություն, այնուամենայնիվ, ընդունվեց նախագահի աշխատակազմի անդամների կողմից: Նստավայրից դուրս եկած պատվիրակներից մեկի ասելով, աշխատակիցը խոստացել է նախագահ Քոչարյանին փոխանցել իրենց պահանջը:

Այնուհետեւ, առանց կարեւոր որեւիցե միջադեպի ցուցարարները վերադարձան Օպերայի հրապարակ, որտեղ պրն Վարդանյանը նրանց շնորհակալություն հայտնեց «բարձր մակարդակով կատարած առաքելության համար»: Այլ խոսքով, Ա. Վարդանյանը չթաքցրեց, որ ինքն էր հանձնարարական տվել նրանց քայլերթ կատարելու, ինչը, մեր ունեցած տվյալներով, արտոնված չէր:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՓՈՒՇԻԿՆԵՐ

Խայտառակություն «Արկադիկ» անվանումով

Սկիզբը էջ 1

Պատի ծակից դուրս եկած Վարդանյանն առանց որեւէ ամոթի, խղճի խայթի վճռականորեն որոշել է մոսկվաներում վաստակած գումարները Հայաստանի ոչ թե տնտեսական, այլ քաղաքական, հեղափոխական դաշտում ներդնել, որպես եկամուտ ակնկալելով ՀՀ նախագահի պաշտոնը: Այս հանդուգն փորձարարության ճագարներ են ընտրված աշխարհից կտրված, բզկտված գեղջուկները, որոնք քաղաքականությունից հեռու լինելով, սակայն չարքաշ կյանքից զզվելով չեն էլ ցանկանում խորամուխ լինել այն հարցին, թե ո՞վ է առաջնորդը:

Ի՞նչ են մտածում խորհրդարանական կուսակցությունները նոր քաղաքական այլայլումների վերաբերյալ: Ինչո՞ւ են բերանները ջուր հավաքած՝ ձայները կտրել: Մի՞թե չեն գիտակցում, թե ինչ վտանգի առջեւ է կանգնած երկիրը: Մի՞թե չեն հասկանում, որ Արկադիի ձեռքերով նախկիններն են կրակից շագանակներ հանում: Այսօր այդ նախկինները խուսափո՞ւմ են Արկադիի հետ բեմահարթակ դուրս գալու, բայց ո՞վ չգիտե, ում կողմից կարգված իրավաբան է ոմն Կարո Կարապետյանը՝ Արկադիին Հայաստանի օրենսդրությունից կրծքով պաշտպանողը: Արկադիի պաշտպանը Դավիթ Շահնազարյանի ընկերն ու զինակիցն է, Բագրատյանի կառավարության վերահսկողության վարչության պետը: Համոզված եղեք, պաշտպանության համար Արկադիի ղեկավարած Հայաստանում Կարոյի վարձավճարը բարձր է լինելու՝ առնվազն արդարադատության նախարարի պորտֆելը:

Վերջապես, ի՞նչ է մտածում Հայկոմկուսը, չէ՞ որ ՀԿԿ-ի քթի տակից համայնավարական էլեկտորատն է տարվում:

Դավաճանության է նմանվում հայաստանյան կուսակցությունների ներկա պահվածքը: Մի՞թե չեն հասկանում, որ ոչ մի ներդնող եւ ոչ մի ներդրում չի գա Հայաստան, սարսափելով այն իրողությունից, որ ամեն անցնող-դարձող ի վիճակի է լինում 3–4 ամսվա արշավանքներով ներքաղաքական կայունությունը խաթարել:

Երեկ Արկադի կոչվող առաջնորդը հայաստանյան իշխանություններին պիտակավորեց «երիտհայեր»: Պիտակավորեց այն մարդը, որը թե՛ մեր մութ ու խավար օրերին, թե՛ ղարաբաղյան մարտերի, զոհերի ու զրկանքների պայմաններում տաքուկ ու լուսավոր մոսկվաներում կուշտ ու հանգիստ կյանք էր վայելում... Պիտակավորում է «երիտհայեր», այնինչ ինքն է հանրահավաքում «սրբազան պայքար», այսինքն «ջիհադ» հայտարարում:

Ո՞ւր ենք գնում, հայեր:

Ա. Գ.

Նոյեմբերի 30-ը քաղբանտարկյալի օր

Երեկ Պարույր Հայրիկյանը լրագրողներին ներկայացրեց բանտային տարիների իր հիշողությունները՝ խորհրդային քաղբանտարկյալների օրվա առթիվ: Խորհրդային ռեժիմի օրոք յուրաքանչյուր տարվա նոյեմբերի 30-ին քաղբանտարկյալները հացադուլ էին անում՝ հաստատելու, թե իրենք շարունակում են պայքարել ոչ ժողովրդավարական կարգերի դեմ: Այս ամենի վերհիշումն ու վերլուծությունն այսօր, ըստ նախկին քաղկալանավորի, կարեւոր է գեթ սրանց վերադարձը կանխելու առումով: «Նոյեմբերի 30-ը պետականորեն պետք է նշվի մեր երկրում: Եվ ես չէ, որ մամլո ասուլիս պետք է հրավիրեի, այլ քաղաքագետներն ու պատմաբանները: Ես՝ որպես այդ օրերի վկա, փոխանակ Ազգային հեռուստատեսությունից հրավեր ստանալու, հրավեր եմ ստացել «Արմենիա» հեռուստատեսությունից»: Պարույր Հայրիկյանը խորհրդային քաղաքական կալանավորների օրվա խնդրին պետական մոտեցման կոչելով՝ հիշեցրեց, որ այդ պայքարի շնորհիվ մենք ունենք այսօր ազգային պետություն:

Լ. Գ.

Ուղղում

«Ազգի» նոյեմբերի 24-ի համարում «Այցելություն Գյումրու Վ. Թեքեյանի անվան կրթօջախ» վերնագրով նյութի մեջ սպրդել է ցավալի ու կոպիտ վրիպում՝ Թեքեյան մշակութային միության Մ. Նահանգների եւ Կանադայի կենտրոնական վարչության ատենապետ Վարդգես Պալյանի անվան փոխարեն տպվել է Վարդգես Պետրոսյան: Ապավինում ենք պրն Վ. Պալյանի եւ ընթերցողների ներողամտությանը:

«Բիզնեսի աջակցման կենտրոնն» ի նպաստ հայաստանյան ձեռներեցների

«Անցումնային շրջանի տնտեսությունն ու շուկայական հարաբերությունները որակական տարբերույթ վերաձեւումների են ենթարկվում մինչեւ վերջնականորեն կազմավորվելը: Սակայն անորոշության այդ ժամանակահատվածում էլ գործարար խավին՝ մանր ձեռներեցներից մինչեւ խոշոր ձեռնարկատերերը, երաշխիքներ են անհրաժեշտ՝ Հայաստանում ներկայումս հաստատված իրավական ու հարկային դաշտում կողմնորոշվելու», նախքան իր կազմակերպությունը ներկայացնելը՝ ասաց Սամվել Գեւորգյանը՝ «Բիզնեսի աջակցման կենտրոնի» (Business Support Center-BSC) գործադիր տնօրենը: Իսկ կենտրոնի գործունեությունն անմիջականորեն բխում է վերոշարադրյալից, քանի որ այժմյան բարդ ու անընդհատ փոփոխվող օրենքների ցանցում ձեռներեցներն իրոք կարիք ունեն խորհրդատվության, գործարարության ոլորտում իրենց գիտելիքների համալրման, պարզապես աջակցության: Այս գործառույթները տնօրինելու նպատակով էլ 1994 թ. ստեղծվեց «Բիզնեսի աջակցման կենտրոնը»՝ Tacis ծրագրի շրջանակներում:

6-ամյա գործունեության ընթացքում կենտրոնը, Tacis-ի հետ համատեղ, արդեն երեք ընդարձակ ծրագիր է իրականացրել: Ներկայումս ընթացքի մեջ է չորրորդ ծրագիրը՝ «Աջակցություն մասնավոր սեկտորին եւ սեփականաշնորհված ձեռնարկություններին» անվանմամբ, այն ներառում է աջակցման ծրագրեր սկսնակ եւ գործող ձեռներեցներին: «Հաճախ ձեռներեցությամբ զբաղվելու ցանկություն ունեցող մեր քաղաքացիներն իրազեկ չեն ամենատարրական մեխանիզմներին՝ ինչպե՞ս հիմնել սեփական գործը եւ գրանցել ձեռնարկությունը, ի՞նչ արտադրել եւ ի՞նչ եղանակով հաստատվել տեղական շուկայում», իրավացիորեն նկատում է Ս. Գեւորգյանը: Այս անիրազեկությունը «բուժելուց» բացի՝ կենտրոնը նաեւ գործարար տեղեկատվության ու համագործակցության առումով է աջակցում ձեռներեցներին՝ գործընկերական կապեր հաստատելով տեղական եւ արտասահմանյան տնտեսվարողների միջեւ: Նույն ծրագրի շրջանակներում կատարում է նաեւ շուկայի հետազոտություններ՝ վերլուծությունից մինչեւ անհրաժեշտ ռազմավարության մշակում, մատուցում է իրավաբանական ծառայություններ:

Կենտրոնի գործունեությունը չի սահմանափակվում միայն մայրաքաղաքային ձեռներեցներին աջակցելով: Անցած մեկ տարվա ընթացքում ավելի քան 30 գործարար դասընթաց է անցկացվել Սյունիքի եւ Վայոց ձորի մի շարք քաղաքներում, Էջմիածնում: «Ինչ վերաբերում է տեղական ձեռնարկություններին, ապա աշխատում ենք հիմնականում փոքր եւ միջին ընկերությունների հետ, իսկ օտարերկրյա ընկերությունները, որոնք օգտվում են մեր իրավաբանական ծառայություններից, բավականին նշանակալից են. հիշատակեմ միայն UMCOR-ը եւ GTZ IFSP SA գերմանական կազմակերպությունը», տեղեկացրեց գործադիր տնօրենը:

«Բիզնեսի աջակցման կենտրոնի» մասին վերջերս առիթ ունեցանք լսելու մեկ այլ միջոցառման կապակցությամբ. այս տարվա սեպտեմբերին Կրթության զարգացման ակադեմիայի (AED, USAID) հովանավորությամբ մեզ մոտ անցկացվեց համաժողով՝ նվիրված փոքր եւ միջին գործարարությանը, որին աջակցելու համար էլ կենտրոնն արժանացավ գերազանցության հավաստագրի:

Ա. ԴՈՎԼԱԹՅԱՆ

Մոսկվահայերը պատրաստվոր են խոնարհվել մեկ նպատակի առջեւ

«Գերաշնորհ Տեր Տիրան արքեպիսկոպոս Կյուրեղյանին ազատ կացուցանել Նոր Նախիջեւանի եւ Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդի ու Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարքությունում հայ եկեղեցու ներկայացուցչի պարտականություններից պատասխանատու այլ ծառայության կոչելու համար:
Մինչ նոր առաջնորդի նշանակումը Նոր Նախիջեւանի եւ Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդի պարտականությունների կատարումը հանձնարարել Սանկտ Պետերբուրգի հոգեւոր հովիվ հոգեշնորհ Տեր Եզրաս աբեղա Ներսիսյանին»:
Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի այս հայրապետական տնօրինության լուրը բարեհաճությամբ ընդունեց Մոսկվայի հայության մեծամասնությունը, տեղի շատ հայերի քաջ ծանոթ է հայր Եզրասի արտակարգ արգասավոր հոգեւոր ու ազգային գործունեությունը Սանկտ Պետերբուրգում: Այդուհանդերձ, եղան նաեւ անբարյացակամության դրսեւորումներ, ընդսմին, բնավ էլ ոչ նրբանկատ ձեւով: Անհամակիրները, ընդդիմադիր լուրջ փաստարկներ չունենալով, կառչում էին հայր սուրբի կենսագրության մի «թույլ» կողմից. Եզրաս աբեղա Ներսիսյանը Հայոց հայրապետի հարազատ եղբայրն է: Ասել է թե Վեհափառը կրտսեր եղբորը «տաքուկ» տեղ է ուղարկել: Միանգամայն անհիմն ու աշխարհիկ մեղադրանք:
Ամբողջ հարցն այն է, որ հայր Եզրասը որպես հոգեւոր-ազգային գործիչ, որպես նվիրյալ անհատականություն իրեն լիովին հաստատել է սակավին այն ժամանակ, երբ Լուսավորչի գահին բազմած էր ուրիշ կաթողիկոս: Մոտ տասը տարի առաջ հովվական առաքելությամբ ոտք դնելով Սանկտ Պետերբուրգ, նա իր աչքեւ, ինչպես ինքն է վերհիշում, հոգեւոր-ազգային կյանքի իմաստով անմշակ մի դաշտ տեսավ: Իսկ ի՞նչ է թողնում նա այսօր Ռուսաստանի հյուսիսային մայրաքաղաքում: Պետերբուրգի հայերի շռայլ աջակցությամբ նա վերականգնեց գրեթե ավերակ դարձած հայկական երկու եկեղեցիները, որոնցից մեկը՝ Նեւսկի պողոտայի Սուրբ Կատարինե հոյակերտ տաճարը, Եվրոպայի հայոց եկեղեցիներից խոշորագույնն ու ամենաշքեղն է: Կյանքի կոչեց հովվասունը, ստեղծեց բարեգործական բազմաբնույթ ծառայություններ, հրատարակեց պարբերաթերթ, բացեց պատկերասրահ, հայագիտական բաժին Ս. Պետերբուրգի համալսարանում, գործում են հայեցի դաստիարակության կենտրոնը, Հայ երիտասարդաց միությունը, միավորեց տեղի հայերին ... Չշարունակենք: Նշենք միայն, որ Արարատյան թեմի այդ տարիների առաջնորդը կարող էր միայն հպարտանալ իր եղբոր ստեղծարար գործունեությամբ:
Հայր Եզրասի հետ հանդիպեցինք Մոսկվայի «Ռոսիա» հյուրանոցում, որտեղ նա հանգրվանել է թեմի գործերի հանձնման-ընդունման ու այնքան եկեղեցական արարողությունների կապակցությամբ: Այդ ընթացքում նա փորձում է նաեւ ավելի մոտ ծանոթություններ ու հանդիպումներ ունենալ տեղի հայության տարբեր խավերի ներկայացուցիչների հետ:

– Հայր սուրբ, ի՞նչ զգացմունքներով եք ոտք դնում Մոսկվա: Երբեւէ հեռու չէք բաժանվել Ս. Պետերբուրգի արդեն ձեւավորված ու կայունացած, վերելք ապրող, համերաշխ հայ հանրությունից:

– Առայժմ պահպանում եմ Ս. Պետերբուրգի հոգեւոր հովվի կարգավիճակը: Այդուհանդերձ, տեղեկանալով, որ նշանակված եմ Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդի պաշտոնակատար, հակասական ապրումներ ունեցա: Հիրավի դյուրին չէ թողնել տարիների տքնաջան աշխատանքիդ արգասիքն ու առավել եւս տեղի հայությանը, որի հետ շաղկապված ես բազում թելերով: Ռուսիո հզոր ու մեծ երկրի մայրաքաղաք եմ եկել Հայ եկեղեցու հովվապետի տնօրինությամբ՝ որդիական պատասխանատվությամբ: Այս իրադարձությունն ինձ հիշեցրեց իմ առաջին նշանակումը Ս. Պետերբուրգում:

– Բայց երեւի պատկերացնում էիք, որ Մոսկվան բնավ էլ Ս. Պետերբուրգ չէ:

– Անշուշտ, Մոսկվայում իրավիճակն այլ է: Փառք Աստծո, այստեղ մոտ հիսուն տարի գործում է հայկական եկեղեցին, կանգուն է գերեզմանատան փոքրիկ, խոնարհ շինությունը, որտեղ Լազարյանների ընտանեկան սուրբ դամբարան եւ մխիթարել հայ հավատացյալին: Այստեղ մեծ է նաեւ ժողովրդի թիվը: Իմ նկատմամբ որոշ ընդվզումների առկայությունը բնական է ու բացատրելի. քառորդ դար հետո այստեղ է գալիս նոր անձ՝ շատերի համար դեռեւս ոչ պարզ մտքերով ու մտադրություններով: Ամեն մի փոփոխություն իր հետ բերում է որոշակի անհանգստություն, անակնկալներ, նաեւ ակնկալիքներ, բայց մեր առաքելությունը նույնն է՝ գորովագութ Աստծո փրկագործիչ ճանապարհով, եկեղեցու միջոցով ծառայել մեր ժողովրդին, մեզ վստահված այս գաղթօջախին:

– Հայր Եզրաս, կարծում եմ, ներկա պայմաններում եկեղեցու դերը շատ ավելի մեծ է, քան կարելի է պատկերացնել իրականում: Բանն այն է, որ վերջին տասնամյակի հայտնի իրադարձությունների հետեւանքով Մոսկվայում հացի որոնումներով, իրենց կամքին հակառակ հավաքվել են տասնյակ հազարավոր հայաստանցիներ: Կտրված հարազատ միջավայրից՝ նրանց մեծամասնությունը խոր ողբերգություն է ապրում, ինչ-որ տեղ նրանք հեռու են համայնքային կյանքից, բայց եկեղեցին աներկբա հարազատ է նրանց: Կա՞ այս պահի գիտակցումը եկեղեցու կողմից, ի՞նչ կարելի է անել նրանց համար:

– Խնդիրն ինձ ծանոթ է եւ հուզում էր սակավին Ս. Պետերբուրգում, այստեղ միայն ծավալներն են տարբեր: Պետերբուրգում ողջ հայ կյանքը կենտրոնացված է եկեղեցում, նրա շուրջը, եւ դա հեշտացնում էր իմ առաքելության իրագործումը՝ մեղմացնել նրանց կարոտի ցավը, խորթության զգացումը, լավատեսություն ներշնչել: Այստեղ էլ կանենք այն, ինչին ընդունակ ենք:

– Ինչպե՞ս եք կառուցելու մեր հարաբերությունները համայնքային հաստատությունների հետ:

– Եկեղեցին իր առաքելությամբ, հոգեւոր բարեպաշտական ավանդույթներով միայն կարող է նպաստել ու աջակցել ազգանվեր համայնքային գործունեությանը: Վերջինս Մոսկվայում բազմաբնույթ ու բազմատեսակ է, բարդ եւ ինչ-որ տեղ հակասական, երբեմն նույնիսկ իրարամերժ: Գոտեպնդող ու ոգեւորիչ է համայն Ռուսիո հայ համայնքի ստեղծումը, որը ղեկավարում է եռանդուն գործարար, հայասեր Արա Աբրահամյանը: Նրա ազգօգուտ, եկեղեցասեր գործերն արդեն արժանի են բարձր գնահատության: Լայն ծրագրեր ունի Մոսկվայի նորաստեղծ հայ համայնքը, որը նախագահում է հայրենասեր գործարար Նորայր Թեւանյանը: Այս կյանքի ակտիվ մաս են կազմում մեր անվանի հայրենակիցներ, մոսկվաբնակներ Ա. Ջիգարխանյանը, Ն. Սիմոնյանը, Ա. Միհրանյանը, Վ. Արծրունին, Գ. Տեր-Ղազարյանը եւ ուրիշներ: Հայաստանում երեւի շատերը չգիտեն, որ մեր թեմական խորհրդի նախագահն է ճանաչված քաղաքագետ, Ռուսաստանի Պետդումայի փոխնախագահ Արթուր Չիլինգարովը: Եւս մի շատ կարեւոր պարագա. Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպան Սուրեն Սահակյանի գործունեության շնորհիվ փոխհարգալից հարաբերություններ են ստեղծվել տեղի համայնքի եւ հայոց պետության պաշտոնական դիվանագիտական ներկայացուցչության միջեւ: Այս տեսակ հայորդիների բեղմնավոր գործունեությունն իրապես գովելի եւ խրախուսելի է: Մեր հարաբերությունները պիտի օժանդակեն ուղղորդելու աշխարհում ամենամեծ հայկական սփյուռքն ունեցող երկրում ապրողներիս ջանքն ու եռանդը ավելի արդյունավետ կերպով ծառայելու ազգի, եկեղեցու եւ պետության՝ հայրենիքի շենացման սրբազան գործին:

Եզրաս աբեղա Ներսիսյանը երջանկահիշատակ Գարեգին Ա կաթողիկոսի հետ:

– Իսկ անձնական հանդիպումներից հետո զգո՞ւմ եք այստեղի հայության կարողությունը, նրա անհատ ներկայացուցիչների՝ հօգուտ ազգի գործելու պատրաստակամությունը:

– Մեծ կարողությունն ակնհայտ է, որը պետք է խոնարհել մեկ նպատակի առջեւ: Շփումների, զրույցների ընթացքում երեւում է մի պարզ ցանկություն. ստեղծել հզոր մի ուժ, համախմբվել, միաձուլվել նրա հետ:

Ինձ այստեղ ծանոթացրին արմատներով ղարաբաղցի գործարար Արթուր Բաղրյանի հետ: Պատվարժան այրն իր սեփական նախաձեռնությամբ, սեփական միջոցներով սքանչելի մի մատուռ է կառուցել Մոսկվայում եւ ուզում է, որ նա գործի, հավատքի սերմ ձգի հայրենակիցների հոգում՝ աստվածահաճո ու ազնիվ ձգտումներ:

Մեծ է մարդկանց պատրաստակամությունը ներդնելու առավելագույն հնարավորություններ ներկայացնելու մեր հայրենի արժեքները, բարձրացնելու ազգային արժանապատվությունը, մանավանդ որ այդ ամենի համար կան հիանալի նախադրյալներ: Առկա են մեր երկու ժողովուրդների, երկու եկեղեցիների եղբայրական ջերմ հարաբերությունները, որոնք նպաստում են ունենալ թերթեր, ռադիոժամեր, դպրոցներ եւ այլն: Սակայն այս ամենը պետք է արվի, որպես յուրաքանչյուր հայորդու սրբազան պարտք, սեպուհ նպատակ՝ մեկ կողմ թողնելով նեղմտությունները ու տարաձայնությունները, որոշ անհարկի եսասիրական, պատվախնդիր մոտեցումներ:

– Հայր սուրբ, դուք հիշատակեցիք մեր երկու եկեղեցիների բարի հարաբերությունները: Այդ կապակցությամբ կուզենայի հարցնել հետեւյալը. Հայոց եկեղեցին փորձում է մերձենալ Վատիկանի հետ, սպասվում է Վեհափառի պաշտոնական այցը կաթոլիկության մայրաքաղաք: Արդյոք դա անցանկալի վերաբերմունք չի՞ առաջացնի Զագորսկում:

– Բնավ: Նախ, ինչպես ասվեց, մեր երկու երկրների ու եկեղեցիների դարավոր հարաբերություններն այնքան ավանդական են ու սերտ, որ անկարելի է դրանք խաթարել որեւէ այլ եկեղեցու հետ առնչությունները բարելավելու պատճառով: Անչափ կարեւոր է մեր երկու ժողովուրդների հովվապետների անձնական ազնիվ, եղբայրական, փոխվստահելի բարեկամությունը, որի մեջ համոզվելու բազմիցս փաստեր ու առիթներ կան: Պատմությունն իսկ անցյալից մինչեւ գալիք ապագան զատորոշում է մեր ազգերին՝ հատուկ հավատարմությամբ ու փոխըմբռնումով:

Ի դեպ, այս ասպարեզում էական է ռուսահայոց թեմի դերը՝ հատկապես Մոսկվայի հայության գործունեությամբ:

– Հայր սուրբ, ո՞րն է լինելու մեր գործունեության անկյունաքարը սկզբնական շրջանում:

– Քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակի նախապատրաստական ծրագրերին բերել մեր ազնիվ լուման՝ պահպանելու Լուսավորչի ժառանգորդների հոգեւոր վերազարթոնքը, հավաքական կամքով, համազգային ստեղծարար աշխատանքով թեւակոխել երրորդ հազարամյակ, տածելով բարյացակամ ու ներողամիտ ոգի միմյանց նկատմամբ՝ ունենալու պայծառ ու բարեզարդ Հայոց եկեղեցի, հզոր ու շեն մայր հայրենիք:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա-Երեւան

ԳՈՐԻՍ

Միայն մեկ դպրոցից 50 աշակերտ գնաց Ռուսաստան

1993-94 թվականների սոցիալ-քաղաքական ծանր կացությամբ պայմանավորված, այս ուսումնական տարում, Գորիսի հանրակրթական դպրոցներում առաջին դասարանցիների թվի շեշտակի նվազումը (80-ով), տագնապազդու ծավալներով արտագաղթող ընտանիքների հետ դպրոցականների մեկնումը (մոտ 150 հոգի), լուրջ խնդիրներ հարուցեցին դպրոցում: Քաղաքի 7 հանրակրթական դպրոցներում էլ (այդ թվում մեկ գիշերօթիկ) զգալի թվով դասարաններ կրճատվեցին, ինքնին՝ եւ՛ դասվարներ, եւ՛ ուսուցիչներ: Դպրոցի տնօրինության առջեւ ծառացավ գորդյան հանգույցը. ինչպե՞ս վարվել ուսուցիչների հետ:

– Խոստովանեմ,– ասում է քաղաքի 3-րդ դպրոցի երկարամյա տնօրեն Յաշա Ալեքսանյանը,– որ ամենաաննախանձելին տնօրենների վիճակն է: Տնօրենը որոշակի դրույքաչափով պահի՞ դուրս մնացող ուսուցիչներին, թե՞ ... փակի օրվա հացը վաստակելու ճանապարհը: Կա եւ հարցի բարոյական կողմը: Բայց ինչպե՞ս պահի, բա գլխին ճոճվող «սու՞րը». յուրաքանչյուր՝ 8930 դրամից ցածր աշխատավարձով ուսուցչի համար դպրոցը կենսաթոշակային ֆոնդ պիտի փոխանցի 5000 դրամ: Այսինքն, եթե շատ ցանկանանք դուրս չթողնել 4-4,5 հազար դրամ ստացող մի ուսուցչի, նրա համար պիտի 5000 դրամ ... «տուգանք» մուծենք: Ծանր էր որոշում կայացնելը, բայց ելք չկար. մեր դպրոցից 8 ուսուցիչ այդ բախտին արժանացան: Ի՞նչ անենք: Պետությունը հորդորում է, պահանջում՝ ինքդ քեզ պահիր, համայնքը ո՞նց պահի, երբ հենց քաղաքապետարանում ամիսներով աշխատավարձ չեն ստանում: Ծնողնե՞րը. նրանք էլ ավելի ողորմելի վիճակում են: Խե՛ղճ դպրոց, որ տասը տարուց ավելի է, ինչ մի սեղան-նստարան չի ստանում, մի գրատախտակ, թեկուզ, եղածն էլ ...

Քաղաքի Ակ. Բակունցի անվան դպրոցի տնօրեն Ռիտա Սեւլիկյանի մտահոգություններն էլ նույն ցավալի հենքն ունեն. «Խորը ցավ եմ ապրում մեր դպրոցի տարեցտարի գորշացող արտաքին ու ներքին տեսքի, իրական ծանր վիճակի համար: Այս տարի, մեր դպրոցի դասվարների խորհրդով, ծնողները՝ իրենց երեխաների համար մի կերպ գնած հագուստների կյանքը երկարաձգելու նպատակով, փոքրիկ ներքնակներ են կարում... Ո՞ւր մնաց սեպտեմբերյան մաքրամաքուր, շողարձակող մանրահատակով, թարմ ներկաբույրով դպրոցը:

Դպրոցի շենքը օր-օրի կանգնած մահանում է, վաղուց չնորոգվող գույքն էլ փչանալով վերջանում է: Փրկում ենք որքան հնարավոր է: Մինչեւ ե՞րբ: Եվ հիմա էլ՝ այդ չարաբաստիկ 5000 դրամը: Հարցս ուղղում եմ այդ «հեռատես» որոշմանը կողմ քվեարկողներին՝ կկամենայի՞ք հայտնվել այդ ուսուցչի կամ տնօրենի տեղը: Տնտեսությունը աջ ու ձախ անարգել ու անհոգի խուզած մկրատով չի կարելի այդպես այլակերպել դպրոցը: Թո՛ղ ես աննշանավար տնօրեն կոչվեմ, բայց ես չկարողացա այս պայմաններում կրճատման հրաման տալ: Ախր, ո՞ր սվաղի դիմաց եք այդքա՞ն պահանջում:

Ավելի լավ չէ՞ ազգովին անհապաղ SOS հնչեցնենք արդեն իսկ կիսադատարկ «ազատ, անկախ հայրենիքի համար», որ միայն այս տարի ծնողների հետ Ռուսաստան մեկնեց 50 երեխա, որ երեխան գրատախտակի մոտ ուշաթափվում է, որ դպրոցահասակ 4 շնորհալի երեխաների մայրը դասագրքերի կարոտը դնում է սեղանին՝ փո՛ղ չունեմ»:

... Իսկ ոմանք խորհուրդ են տալիս տեսնել հարցի դրական կողմը, որ դպրոցը կազատվի ոչ մասնագետ կադրերից, որ ուղի կբացվի երիտասարդների համար, որ ...

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ,
Գորիս

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Ռուսաստանի տնտեսական աշխուժացումն ուղեկցվում է բնակչության աղքատացմամբ

Եվրամիություն-Ռուսաստան գագաթաժողովին մասնակցելու նպատակով կիրակի օրը Փարիզ ժամանեց ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը: Մոսկվայի օդանավակայանում նա հայտարարեց, որ Ռուսաստանն իր մտայնությամբ եւ մշակույթով եվրոպական երկիր է եւ ուզում է մերձեցնել կապերը ԵՄ հետ: Երկուշաբթի օրը Պուտինը Փարիզում մասնակցեց գագաթաժողովին, իսկ այսօր հանդիպումներ կունենա Ֆրանսիայի վարչապետ Լիոնել Ժոսպենի եւ Ֆրանսիայի արդյունաբերողների հետ: «Ֆիգարո» թերթը գրում է, որ Եվրամիությունում սպառվող գազի 20 տոկոսը եւ նավթի 16 տոկոսը ստացվում է Ռուսաստանից: Նախատեսվում է առաջիկա 20 տարում կրկնապատկել այդ ծավալները:

«Լիբերասիոն» թերթն իր հերթին անդրադարձել է ՌԴ ներկա տնտեսական վերաշխուժացմանը: Պաշտոնական տվյալներով այս տարի ՌԴ ներքին համախառն արդյունքը կաճի 6-7, եկող տարի՝ 4 տոկոսով: Այդ ցուցանիշներին կարող են նախանձել նրա եվրոպացի բոլոր հարեւանները: Նախանցյալ տարի ռուբլին թուլացավ, եւ ՌԴ տնտեսությունը հայտնվեց անդունդի եզրին: Բայց ներմուծման թանկացումը խթանեց տեղական արտադրության, մասնավորապես թեթեւ եւ սննդի արդյունաբերության աճը: Տեղական գարեջուրը, հյութերը, յոգուրտները ներկայումս մրցունակ են: Նույնը կարելի է ասել սառնարանների եւ կոսմետիկայի մասին: Ընթացիկ տարվա 9 ամսում արդյունաբերական արտադրությունն աճել է 9,7 տոկոսով:

Տնտեսական վերաշխուժացումը պայմանավորված է նաեւ նավթի թանկացմամբ: 40 միլիարդանոց բյուջեի մուտքերի 1/3-ը ստացվում է նավթից: Այս տարի առաջին անգամ ՌԴ կառավարությունը ներկայացրեց հաշվեկշռված բյուջե:

Այդուհանդերձ, տնտեսագետները թերահավատորեն են նայում ապագային: Արդյունաբերության եւ զարգացման նախարար, Պուտինի տնտեսական ծրագրի հեղինակ Գերման Գրեֆը «Վրեմյա» շաբաթաթերթին տված հարցազրույցում ընդգծեց, որ զարգացումը հիմնվում է տնտեսական առկա հզորությունների

ՌՈՅԹԵՐ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Վլադիմիր Պուտինը Փարիզում

վրա, այնպես որ Ռուսաստանի ներկա տնտեսական վերաշխուժացումը «սպառել է իրեն»: Այսօր պետք է մտածել ներդրումներ անելու, հարկերը, տեխնոլոգիական սարքավորումների տուրքերը կրճատելու մասին, որպեսզի ձեռնարկություններն արդիականացվեն: «Միայն այդ կերպ կարելի է հասնել կայուն զարգացման», նշում է Գրեֆը:

Ճիշտ է, ս. թ. ինը ամսում ընդհանուր ներդրումները 16,7 տոկոսով աճել են, բայց էներգետիկայի եւ գազարդյունաբերության ոլորտներում դրանք նվազել են 10 տոկոսով: Առանց ներդրումների այդ ճյուղերը տարգապես կվերանան, քանի որ սարքավորումները մաշված են: Էլեկտրաէներգիայի արտադրությունում վիճակը պարզապես դրամատիկ է: Այստեղ ներդրումները հնարավոր կդառնան քաղաքական եւ իրավական կայունության պայմաններում:

Ռուսաստանի տնտեսական վերաշխուժացումն ուղեկցվում է բնակչության աղքատացմամբ: Ճիշտ է, այս տարի մարդկանց իրական եկամուտներն աճել են, բայց ռուսաստանցիների 1/3-ն ունի աղքատության նշագծից ցածր կենսամակարդակ: Պուտինի խորհրդական Անդրեյ Իլարիոնովն զգուշացնում է, որ այս տարի սղաճը կարող է հասնել 20 տոկոսի: Մենոպոլիստների ճնշմանը տեղի տալով՝ պետությունը վերջին մեկուկես տարում քանիցս բարձրացրել է էներգիայի եւ փոխադրամիջոցների գները: Դրական երեւույթ կարելի է համարել խոշոր քաղաքներում միջին խավի սաղմնավորումը:

Պ. Ք.

Եվրոյի թուլացումը դեռ ճգնաժամ չի նշանակում

Եվրամիության պետություններից 11-ում անցյալ տարվանից շրջանառության մեջ դրված միասնական դրամանիշը՝ եվրոն հինգշաբթի օրն արձանագրեց դոլարի ու իենի նկատմամբ իր ամենացածր փոխարժեքները: Ոմանք արդեն խոսում են եվրոյի ճգնաժամի եւ Եվրաբանկի անզորության մասին:

Եվրոյի անկման պատճառներն առաջին հերթին, իհարկե, տնտեսական են: Բայց չի կարելի անտեսել նաեւ անգլո-սաքսոնական աշխարհի որոշակի բացասական դերը, որն իսկական արշավ է սկսել ԵԲ նախագահ, հոլանդացի Վիմ Դույզենբերգի դեմ: Ֆրանկֆուրտում գործող Եվրաբանկը փորձում է թափանցիկ քաղաքականություն վարել, բայց ԵՄ երկրների տարաձայնությունները դժվարացնում են նրա գործը:

Երբ Մոնրեալում հավաքված 20 ամենահարուստ պետությունների կենտրոնական բանկերի կառավարիչները հրաժարվեցին օժանդակել եվրոպական դրամանիշին, հինգշաբթի առավոտյան մեկ եվրոյի փոխարժեքն իջավ 0,82 դոլարի եւ 88,97 իենի: Ֆրանսիայի ֆինանսների նախարար Լորան Ֆաբիուսը հայտարարեց, թե «եվրոն ունի փոխարժեքի 20 տոկոս բարձրացման ներուժ»: Դույզենբերգը սպառնաց բարձրացնել բանկային տոկոսադրույքները, եթե նավթի թանկացումը հանգեցնի աշխատավարձերի ավելացման:

Ճիշտ է, 1999 թ. հունվարի 1-ից մինչ օրս եվրոյի փոխարժեքը նվազել է դոլարի նկատմամբ 30 եւ իենի նկատմամբ՝ 32 տոկոսով, բայց վերլուծաբաններից շատերի կարծիքով դեռ վաղ է խոսել ճգնաժամի մասին: Եվրոպայի տնտեսական շահերը պահանջում են ունենալ միասնական դրամանիշ: Բայց ի՞նչն է խանգարում դրա կայունությանը: Ժնեւի «Լը Տան» օրաթերթը գրում է, որ անգլո-ամերիկյան ԶԼՄ-ները վերջերս խստիվ քննադատում են Եվրամիության «քաղաքական անզորությունը», իսկ ԵԲ նախագահ Վիմ Դույզենբերգին հաճախ անվանում են «անճարակ Վիմ»: Սակայն եվրոյի թուլացումը միայն Դույզենբերգի գործողություններով չի պայմանավորված: Էական պատճառներից մեկը ԵՄ ընդհանուր քաղաքական ընկալումների բացակայությունն է:

Դրա վկայությունն են անցյալ շաբաթ տեղի ունեցած երկու իրադարձությունները: Առաջինը Հյուսիսային Կորեայի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու մտադրության մասին Գերմանիայի եւ Մեծ Բրիտանիայի հայտարարությունն է, մինչդեռ Եվրամիությունում նախագահող Ֆրանսիայի ղեկավար Ժակ Շիրակն անտեղյակ էր: Երկրորդը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում մերձավորարեւելյան խնդրի վերաբերյալ «ԵՄ դիրքորոշման» ներկայացումն էր Ֆրանսիայի ներկայացուցչի կողմից, մինչդեռ Փարիզը «մոռացել» էր հարցնել ԵՄ մյուս պետությունների կարծիքները:

«Ֆայնենշլ թայմզ» եւ «Ինտերնեշնլ հերալդ թրիբյուն» ազդեցիկ թերթերն իսկական արշավ են սկսել եվրոյի դեմ, որն իբր ԵՄ «քաղաքական կարճամտության» զոհն է: Նման մեկնաբանությունները նույնպես հանգեցնում են եվրոյի թուլացմանը: Բայց չպետք է մոռանալ, որ եվրոպական արժույթի հիմնադիրները դոլար-եվրո զուգակշռության կամ արտաքին կայունության նպատակ երբեւէ չեն ունեցել: Բացի դրանից, Եվրամիությունում եվրոն գերմանական մարկի պես կայուն է, ապահովում է ընդհանուր շուկա եւ պետությունների ֆինանսական առողջացում: Նաեւ նշենք, որ 8 տարի առաջ թույլ դոլարի՞ վրա հենվելով էր ԱՄՆ-ն ապահովել մինչ օրս շարունակվող իր տպավորիչ տնտեսական աճը:

Պ. Ք.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Էդուարդ Շեւարդնաձե. Մեսխեթցի թուրքերը կկարողանան Վրաստան վերադառնալ 10-12 տարվա ընթացքում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒՍ: 40-ական թվականներին Վրաստանից արտաքսված եւ հայրենիք վերադառնալ ցանկացող մեսխեթցի թուրքերը կկարողանան դա անել 10-12 տարվա ընթացքում: Ինչպես երկուշաբթի օրն ազգային ռադիոյին տված հարցազրույցում ասել է Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն, այդ խնդիրը պետք է լուծվի փուլ առ փուլ՝ ոչ մեկի վնաս չհասցնելու համար: Նրա ասելով, մեսխեթցի թուրք երիտասարդներն արդեն աստիճանաբար վերադառնում են Վրաստան, ընդունվում բուհեր, ցանկություն են հայտնում ծառայել վրացական բանակում:

Իրանը դադարեցրել է էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը Ադրբեջանին

ԹԵՀՐԱՆ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Իրանի Իսլամական Հանրապետության իշխանությունները որոշում են ընդունել հարեւան Ադրբեջանին էլեկտրաէներգիայի մատակարարումներն դադարեցնելու մասին: «TAVANIR» իրանական էներգետիկ ընկերության ղեկավարի տեղակալ Մասուդ Հոջաթի խոսքերով, մատակարարումների դադարեցման պատճառ է դարձել ադրբեջանական կողմի 45 մլն դոլարի պարտքը: «Ադրբեջանն օգտագործած էլեկտրաէներգիայի դիմաց չի վճարել մեզ վերջին 30 ամսվա ընթացքում, եւ մենք մտադիր չենք վերսկսել մատակարարումներն այնքան ժամանակ, մինչեւ ամբողջ պարտքը լրիվ չմարվի», ընդգծել է Հոջաթը:

Ջորջ Բուշ-կրտսերն առաջ է անցել իր մրցակցից

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: ԱՄՆ-ի նախագահության հանրապետականների թեկնածու Ջորջ Բուշ-կրտսերն ընտրություններից մեկ շաբաթ առաջ բացարձակապես բոլոր համազգային հարցումներում առաջ է անցել իր մրցակից դեմոկրատ Ալբերտ Գորից: Խզումը տարբեր հետազոտություններում կազմում է 3-ից մինչեւ 7 կետ: Այսպես, Սի էն էն հեռուստաընկերության հետ համատեղ «Թայմ» հանդեսի անցկացրած հարցման համաձայն, եթե ընտրություններն անցնեին այսօր, Բուշի օգտին կքվեարկեր ընտրողների 49 տոկոսը, Գորի օգտին՝ 43 տոկոսը: Հենց նույն հետազոտությունը պարզել է, որ լոկ յուրաքանչյուր տասներորդ ընտրողը կարող է մնացած շաբաթվա ընթացքում փոխել իր կարծիքը: Ամերիկացիների 44 տոկոսը, ովքեր մտադիր են մասնակցել քվեարկությանը, կանխատեսում են, որ հաղթանակ կտանի Բուշը: Ընտրողների 39 տոկոսն այն կարծիքին է, որ առաջ կանցնի Գորը:

Ամերիկա-բրիտանական օդուժի ռմբակոծումների նոր զոհեր Իրաքում

ԷԼ ՔՈՒՎԵՅԹ, 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Երկու մարդ զոհվել եւ մեկը վիրավորվել է ամերիկյան ու բրիտանական ռազմաօդային ուժերի ինքնաթիռների կողմից Իրաքի հարավում գտնվող օբյեկտներին կիրակի օրը հասցված հերթական հարվածի հետեւանքով: Ինչպես հայտարարել է Իրաքի զինվորական մի ներկայացուցիչ, ամերիկացիները «նոր հանցագործություն կատարեցին իրաքցի ժողովրդի դեմ՝ հարվածներ հասցնելով քաղաքացիական օբյեկտներին»: Պենտագոնը պնդում է, որ դրանք հասցվում են ռազմական օբյեկտների, իսկ իրաքցիները հաղորդում են խաղաղ բնակչության շրջանում եղած զոհերի մասին: Ըստ նրանց տվյալների, նման ռմբակոծումներից զոհվել է արդեն ավելի քան 300 եւ վիրավորվել՝ մոտ հազար մարդ:

Իրանը ջրի պաշարներն արդյունավետ շահագործելու համապարփակ ծրագիր է մշակել

Իրանում այս տարի երաշտը ընդգրկել է երկրի ավելի քան 8 նահանգներ, ինչը գյուղատնտեսությանը պատճառել է խոշոր վնասներ: Առավելապես տուժել են երկրի հարավային եւ կենտրոնական նահանգները, միայն Սիստան եւ Բելուջիստան նահանգներում երաշտի վնասները կազմել են ավելի քան 3,5 միլիարդ դոլար: Բացի այդ, ցամաքել են մի շարք գետեր, լճեր, չորացել են ճահիճներ: Թերեւս նման իրավիճակը եւս նպաստեց օրերս Իրանում ջրի կառավարման խորհրդի ձեւավորմանը, որտեղ քննարկվել եւ որոշում է ընդունվել մի նախագծի շուրջ, որով հստակեցվել են մինչեւ 2020 թ. երկրի ջրօգտագործման գլխավոր ուղղությունները: Իրանի ջրի հարցերով էներգետիկայի փոխնախարար Ռասուլ Զարգարը հոկտեմբերի 15-ին ներկայացրեց հիշյալ նախագիծը եւ այն գնահատեց իբրեւ բեկումնային երկրի ջրի պաշարների կառավարման ոլորտում: Նախագիծը բաղկացած է երեք հիմնական հարցերից. ա) ջրի կորուստների կանխարգելում, ինչն Իրանում 70-80 տոկոս է կազմում, այս նպատակով նախատեսված է կառուցել ամբարտակներ, բ) մշակել ջուրը խնայողաբար օգտագործելու մեխանիզմներ, գ) արգելակել ջրի պաշարների աղտոտումը:

Թեեւ Իրանն ընդհանուր առմամբ համարվում է սակավաջուր երկիր, սակայն, մասնագետների գնահատմամբ, եթե այդ երկիրը ջրի պաշարները, ներառյալ տեղումներից գոյացածը, ռացիոնալ օգտագործի, այն կբավարարի Իրանի այսօրվա բնակչության թվի քառապատիկին: Այդուհանդերձ, փորձագետները մտահոգություն են հայտնում, որ եթե Իրանում ջրի պաշարների անարդյունավետ օգտագործումը շարունակվի, ապա 20 տարի հետո այդ երկիրը եւս կհայտնվի վտանգավոր վիճակում: Ամենայն հավանականությամբ հենց նման կանխատեսումներն են ջրի պաշարների կառավարման խորհրդի ձեւավորման եւ դրանց օգտագործման վերաբերյալ համապարփակ ծրագիր մշակելու գլխավոր դրդապատճառը: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ այդօրինակ նախագիծ մշակելու եւ իրագործելու, ըստ փաստորեն, Իրանի երկրորդ փորձն է: Առաջինը մշակվել եւ կյանքի էր կոչվել դեռեւս 90-ականների սկզբին՝ Ռաֆսանջանիի նախագահության օրոք, սակայն անավարտ մնաց: Նախ, ամբարտակներ կառուցելու նպատակով ճապոնիան Իրանին վարկ էր տրամադրում, որն ընդհատվեց Արեւմուտքի, մասնավորապես ԱՄՆ-ի ճնշումների ներքո, ինչի հետեւանքով զգալիորեն կրճատվեցին աշխատանքները: Բացի այդ, միջազգային շուկայում նավթի գների անկումը պատճառ դարձավ, որպեսզի նախագծի իրագործումը գրեթե լիովին դադարեցվի: Մինչդեռ այսօր, երբ Տոկիոն վերսկսելով վարկերի տրամադրումը՝ մի քանի միլիարդ դոլար է հատկացրել Թեհրանին, ինչպես նաեւ նավթի գների աննախադեպ աճ է արձանագրվել միջազգային շուկայում, առավել նպաստավոր պայմաններ են ստեղծվել ջրի պաշարների արդյունավետ շահագործման նպատակով համապարփակ նախագիծ իրականացնելու համար:

Է. Ք.

Մշակույթ

Սիրո դաշտ

Վազգեն Սարգսյանի «Խաղ» գիրքը

ՀՀ կառավարությանն առընթեր տեղեկատվության և գրահրատարակչության վարչությունը լույս է ընծայել Վազգեն Սարգսյանի ժողովածուն «Խաղը» (կազմողներ Էդվարդ Միլիտոնյան, Հրաչյա Թամրազյան): Գրքում զետեղվել են Վազգեն Սարգսյանի հրատարակված միակ գիրքը «Հացի փորձությունը» («Սովետական գրող», 1986 թ.), նաև շուրջ 10 տարի առաջ հրատարակության ներկայացրած պատմվածքների «Խաղ» ժողովածուն, անտիպ պատմվածքներ և հրապարակախոսությունը:

Գրքի առաջաբանը գրել է Հրանտ Մաթևոսյանը.

«Իր քառասնամյակի առիթով ես նրան Սպարապետ և Մատենագիր էի մեծարել. սպարապետը Վարդան զորավարն էր կամ, թերևս, Գարեգին Նժդեհը, կամ զույգ Լիպարիտ Կիլիկեցին, մատենագիրն անշուշտ Եղիշե Պատմիչն էր կամ թերևս մեկ ուրիշը՝ ով իրենով կմարմնավորեր միատեղված զորավարին ու մատենագրին:

Ես միշտ միտված եմ եղել Աստծուն իմ ծնողի ու իմ զավակի մեջ տեսնել և Ավարայրը մեր օրերում և կարմիր մշուշների հեռավոր Վարդանին այսօրվա մեջ մեր կողքին տեսնել. այստեղի, այսօրվա անօտարելի բաղադրիչներն են և մեր բոլոր ու բոլոր առաքինությունները, և բոլոր ու բոլոր արատները:

Որ մեծագիր Սպարապետը մեր օրերում մեր կողքին իրոք կայացել էր, որ հանձին նրա մենք մեզանում մեր մսից ու արյունից հունցված արտասովոր մեկն ունեինք, մեկը, որ օրհասի հանդիպման մեր կասկածն ու տագնապը մեզնից ամենախորն էր թաքցնում, մեկը, որ մեր վհատության ու անկման խորաչի տեղ հույսի, հավատի ու վստահության բարձունք էր հառեցնում,- այդ զգալի էր և իր կենարար ողջությամբ, բայց առավել քան զգալի է այսօր՝ իր սպանիչ բացակայությամբ, երբ մեր յուրաքանչյուրի ու հանուրի ընթացքին տարտամ շփոթ է ներքաշվել, երբ մեր բոլորի հորիզոնը կրճատվել է ամբողջ փարախներով, երբ այսօրվա ու վաղվա առջև կանգնած ենք մեր հասակների ոչ շիտակ այն պահվածքով, ինչպես կանգնած էինք կողքի իր ներկայությամբ:

Հուսամ, որ նույնիսկ նրան սպանողները, նրա անշունչ մարմնի վրա իրենց դիվային պարը պարողներն այսօրվա մեր երկնքի տակ կան ոչ այն վստահությամբ, ինչպես կային իր շնչող, անգամ սպանողներին իրենց եթե ոչ կեցության հրճվանքի՝ ապա գոնե սոսկական լինելության մղող ներկայությամբ. բոլոր դեպքերում նրանք ոչնչացրել են ավելին, քան իրենց նպատակի նշանը, բոլոր դեպքերում Վազգենի հեռացումով բացված վիհն անհնարին մեծ է կենդանի, խլրտուն, օրավուր մեծացող Վազգենի բռնած տարածքից...»:

Երիցս ճիշտ է Հրանտ Մաթևոսյանը: Ու որպեսզի նրա բացակայությամբ բացված վիհը կարողանանք գոնե երևակայորեն լցնել, կրկին ու կրկին կարդում ենք նրան, կարդում ենք գրող Վազգեն Սարգսյանին և սպարապետ Վազգեն Սարգսյանին:

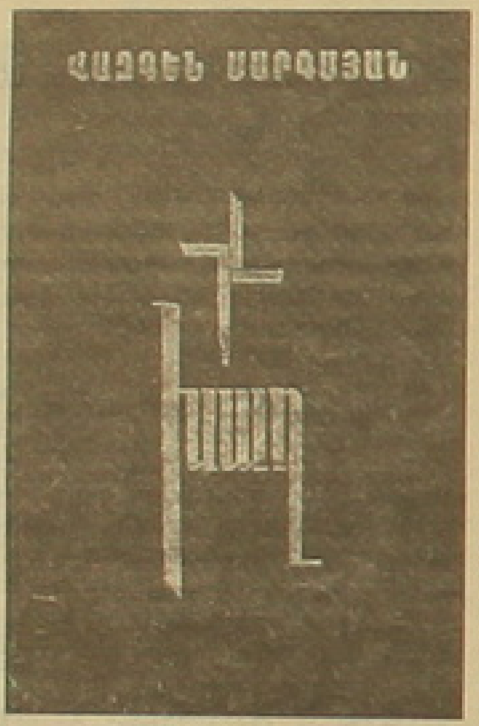

Պատմությունն այսօր մեզ հրաշալի հնարավորություն է ընձեռել վերհիշելու մեր նախնյաց փառքը, հասնելու ժամանակի գնացքին: Ավելին՝ մեր ողջ պատմության ընթացքում մենք երբեք ավելի մոտ չենք եղել մեր վերջնական հաղթանակին. էլի մեկ-երկու լիարժեք քայլ, էլի մի քիչ համբերություն, փոխադարձ հանդուրժողականություն, և 21-րդ դարը մերն է լինելու:

Վախենում եմ... Մեզանից եմ վախենում, որ միլիոնանոց միտինգներից, Սումգայիթից ու երկրաշարժից հետո էլ մեկմեկու անվերապահորեն սիրել-ներել-հանդուրժել չսովորեցինք: Բռունցքված ձեռքն այսօր բուռ է դառնում և գրանցում ու աշխատատեղ է վաճառում գաղթականին, տնակ՝ աղետյալին: Մի սուտ բանի համար ավտոբուսում կարող ենք մեկմեկու գլուխ ջարդել, հինգ րոպե անց ինքներս մեզ վարկաբեկել. «Ազգ չենք, էլի», կամ ժամ հետո վանկարկել՝ մի-ա-ցում: Հազար անգամ ասել ենք, որ մեր փրկությունը մեր միասնական ուժի մեջ է, բայց այնքան ենք իրարից հեռու, ասես իրավապահ մարմինների աշխատողներս այլ ազգից ենք, գործարարներս՝ ուրիշ, մեկենասներս ու էն մեկելներս՝ ուրիշ... Մինչդեռ հայ գյուղացին, հայ շինարարը, հայ գիտնականն ու կառավարիչն այսօր, առավել քան երբևէ, պարտավոր են մեկմեկու հանդուրժել-օգնել՝ դառնալու աշխարհի հողագործն ու շինարարը, ու գիտնականն ու կառավարիչը: Եվ ամենալավերի հավաքականությունը կդառնա ամենակարող ուժ...

Եթե մենք իսկապես պետական այրեր ենք և մեր պետությանը նայում ենք ոչ թե մեկ օրվա կտրվածքով, այլ հավերժության, պետական ծրագիր պիտի մշակենք: Այսօր այդ ծրագրի մասին խոսելը նույնիսկ ծիծաղ կարող է առաջացնել, որովհետև առօրյա խնդիրների մեջ այնքան ենք խրված, և այնքան լուծված չեն այդ խնդիրները, որ հեռանկարային ծրագրերի մասին խոսելն ապագայի խնդիր է թվում: Բայց այդպես չէ: Ամենուր ասել եմ, ձեզ էլ եմ խնդրում՝ չհուսահատվեք: Մեր բոլորի վիճակը, ամբողջ ժողովրդի վիճակն իսկապես ծանր է, բայց անհուսալի չէ: Մենք, հիշենք, ավելի ծանր տարիներ ու ավելի ծանր օրեր ենք ունեցել: Հայրենական մեծ պատերազմից հետո, նաև այս պատերազմի տարիներին՝ 1991-1992 թթ.: Հաղթահարեցինք, ապրեցինք: Սա էլ ենք հաղթահարելու: Անկասկած հաղթելու ենք նաև տնտեսական պատերազմում: Հայ ժողովուրդն աշխատող, ստեղծագործող ժողովուրդ է, երբեմն անհրաժեշտ է նրան ուղղակի չխանգարել: Բարության դաշտ է պետք, փոխըմբռնման դաշտ է պետք, վստահության դաշտ է պետք: Մեր ամենամեծ ցավն անվստահությունն է, վստահության ճգնաժամը: Մենք կարողանալու ենք դա հաղթահարել, և ինչ-որ բան այս երկրում անկասկած փոխվելու է: Վերջապես մեզ հետ, թե առանց մեզ, դուք անպայման ոտքի եք կանգնելու: 21-րդ դարը հաստատ մերն է լինելու, բոլորովին չկասկածեք:

Ժողովուրդը պիտի տեսնի իր զոհողությունների արժեքը, նա պիտի տեսնի թունելի վերջում շողարձակող լույսը: Վերջին ամիսներին մենք դարձյալ սկսել ենք ճոխ թաղումներ կատարել, բոլորս մեր ընկերների շիրիմներին երդվում ենք, որ նրանց կիսատ թողած գործը կշարունակենք: Հիմա եկել է դրա ժամանակը:

...Ինքը ժամանակ չուներ: Ու գուցե զգում էր իր ժամանակ չունենալը: Գրում էր, որքան հասցնում էր: Չէր շտապում, թեև ժամանակի պակաս միշտ զգում էր: Գրում էր միայն այն մասին, ինչ պետք է գրվեր: Իր ամեն մի գրածում սեր էր ու ցավ, ցավ ու սեր՝ իր երկրի, իր երկրի մարդկանց սերն ու ցավը: Քաղաքական գործիչ Վազգեն Սարգսյանից զատ մեր կողքին ապրում էր գրող Վազգեն Սարգսյանը, որը շատ քչերս իմացանք: Ու հիմա, նրա անդավաճան ընկերների՝ Էդվարդ Միլիտոնյանի և Հրաչյա Թամրազյանի նախաձեռնությամբ, նրանց ջանքերի շնորհիվ տպագրվել է «Խաղ» գիրքը:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Տարվա լավագույն մանկավարժը

1999-2000 ուսումնական տարվա «Հայաստանի Հանրապետության լավագույն մանկավարժ»-ի երեք կոչումներից մեկին արժանացել է Երևանի Միքայել Միրզայանի անվան երաժշտական դպրոցի դասատու Բրաբիոն Քեշյանը:

Ի դեպ, լավ ավանդույթներով աչքի ընկնող նույն երաժշտական դպրոցի մեկ այլ դասատու՝ Էլզա Ավանեսովան էլ էր արժանացել նույն կոչմանը 1998-1999 թթ. ուսումնական տարում:

Բրաբիոն Քեշյանը հանրապետությունում ճանաչված անուն է: Մանկավարժական կեսդարյա գործունեության ընթացքում դաստիարակել, կրթել է երաժիշտների մի քանի սերունդ, որոնք ամուր կանգնած մասնագիտական հենքի վրա, այսօր հանդիսանում են ճանաչված դափնեկիր կատարողներ, հանրապետության բուհերում առաջատար դասատու-դասախոսներ:

Ով ունկնդիր է եղել Բրաբիոն Քեշյանի դասերին, մշտապես արձանագրել է դաշնամուրային արվեստի կատարողական «գաղտնիքների» նրա փայլուն նրբիմացությունը և դրանք աշակերտին մատուցելու վարպետությունը: Ով ներկա է եղել նրա ուսահարույց դասերին, ականատես է դարձել, որ նրա դասարանի դուռը հաճախ են բացում գործընկերները՝ ակնկալելով բարի խորհուրդ և մասնագիտական օժանդակություն: Հաճախ են հիշում և գալիս սիրված ուսուցչուհու մոտ նաև նրա շրջանավարտները: Բոլորի սրտում Բրաբիոն Քեշյանը ջերմությամբ, մեղմաբարո հմայքով, բարձր արհեստավարժ նկրտումներով թողել է անմոռանալի հետք:

Օրերս դպրոցում հանդիսավոր նշվեց վաստակաշատ մանկավարժի ծննդյան օրը: Ելույթ ունեցող տնօրենի, մանկավարժների, ծնողների, աշակերտների բոլոր արտահայտությունները՝ խոսքով, երգով, նվագով, կարելի է ամփոփել երախտավոր բառերով. շնորհակալություն Ձեզ, սիրելի ուսուցչուհի՝ մեզ անմնացորդ ընծայած Ձեր կյանքի թանկ տարիների համար:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԻՍԱՀԱԿՅԱՆ-125

Վարպետի գիտական կենսագրությունը

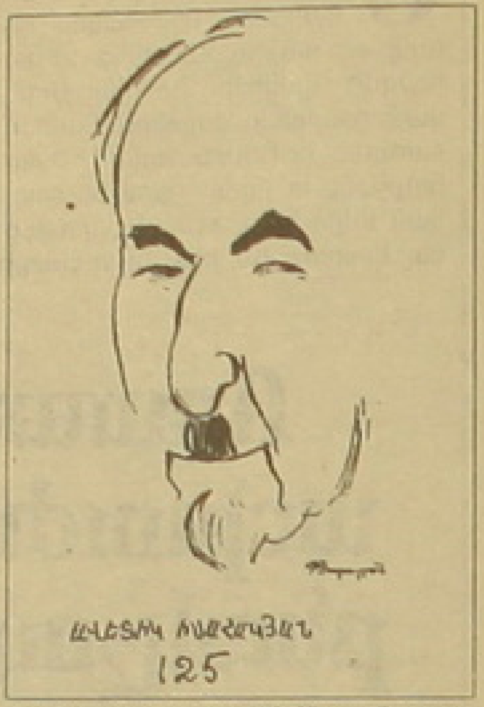

Ազգային ակադեմիայում Ավ. Իսահակյանի 125-ամյակին նվիրված եռօրյա գիտական նստաշրջանին հաջորդեց բանաստեղծի տուն-թանգարանում կազմակերպված Ավիկ Իսահակյանի «Ավետիք Իսահակյան. Գիտական կենսագրություն» գրքի (I հատոր) շնորհանդեսը: Գիրքը հրատարակության է երաշխավորել գրականության ինստիտուտը, տպագրությունն իրականացրել է գիտությունների ազգային ակադեմիայի հրատարակչությունը:

ԳԱԱ գրականության ինստիտուտի տնօրեն, գրականագետ Ազատ Եղիազարյանը շնորհանդեսի մասնակիցներին, Իսահակյանի պոեզիայի սիրահարներին շնորհավորեց գրական այս արժեքավոր ուսումնասիրության համար՝ իբրև կարևոր ներդրում տակավին ամբողջությամբ չուսումնասիրված իսահակյանագիտության մեջ: Ընդ որում, վերջին տարիներին իսահակյանագիտության մեջ ավելի շատ բան է բացահայտվել, քան նախորդ տասնամյակների ընթացքում, որին նպաստել է հատկապես բանաստեղծի որդու՝ Վիգեն Իսահակյանի՝ հոր մասին գրած հուշերը, այն առումով, որ այստեղ Իսահակյանը ներկայանում է նաև փիլիսոփայական հայացքների, աշխարհաճանաչողության իր մեկնակետով՝ ստեղծագործությունները նոր ասպեկտով ընկալելու հնարավորություններ տալով:

Գիտական այս ուսումնասիրությունը, որտեղ օգտագործվել են զանազան գրառումներ, նամակներ, օրագրային նշումներ, փաստաթղթեր և այլն, առանձնանում է մոտեցման նոր ձևով: Սկսելով Իսահակյանների տոհմագրությունից՝ անցյալի հիշողություններից բանաստեղծին փոխանցված վերապրումներին, հեղինակը գիտական փաստը զուգորդում է մարդկային-զգացական ընկալումների, վիճակների հետ: Սրանով ուսումնասիրությունը շահում է գրողի անհատականությունը բացահայտելու տեսակետից՝ միաժամանակ առավել հետաքրքրական դարձնելով գրքի ընթերցումը:

Ելույթ ունեցող ակադեմիկոսները՝ Սերգեյ Համբարձումյանը, Սերգեյ Սարինյանը, բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանը, այս աշխատությունը դիտեցին իբրև նոր խոսք իսահակյանագիտության մեջ՝ խորհրդային ժամանակների գրականագիտության մեջ գրողի կենսագրության մանրամասներին ուշադրություն չդարձնելը համարելով նկատելի թերություն: Ավիկ Իսահակյանն ավելի հանգամանորեն անդրադարձել է բանաստեղծի կյանքի այն շրջանին, ուր Իսահակյանը դրսևորվում էր իբրև ազգային, հեղափոխական գործիչ, ժողովրդի տառապանքները խորապես վերապրող բանաստեղծ:

Եվ քանի որ «Իսահակյանի ամեն տողի մեջ երգ կա», ցերեկույթն էլ ավարտվեց Կոմիտասի անվան երաժշտանոցի խոստումնալից սաների ելույթով և Ժենյա Ավետիսյանի ասմունքով:

Ավետիք Իսահակյանի 125-ամյակի հոբելյանական միջոցառումներն ավարտվեցին երեկ, ազգային օպերայի և բալետի ակադեմիական թատրոնում՝ մշակույթի նախարարության կողմից կազմակերպված հանդիսավոր երեկոյով:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Թոմաս Բուխհոլցի հեղինակային համերգում

Մեր երաժշտական կյանքում ներդրված մի շարք նորույթների թվում են տարբեր երկրների մանկավարժների վարպետության դասընթացները: Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիան եւս հեռու չմնաց այդ գործընթացից: Սակայն ներկայացվող փաստն այնքան էլ սովորական չէ: Խոսքը գերմանացի կոմպոզիտոր Թոմաս Բուխհոլցի մասին է, որը 1999 թվականից կոմպոզիցիա է դասավանդում Երևանի կոնսերվատորիայում, Հայաստան ժամանելով տարեկան երկու անգամ՝ գարնանը և աշնանը:

Այս անգամ Բուխհոլցը Կամերային երաժշտության տանը հեղինակային համերգ էր կազմակերպել կոնսերվատորիայի ուսանողների ուժերով՝ հանդես գալով նաև որպես դիրիժոր, երգեհոնահար և մեկնաբանությունների հեղինակ: Դրանցում նա մանրամասնորեն ընդգծեց, որ իր «երաժշտությունը Բախի և Հենդելի միջև է»՝ նկատի ունենալով երկու մեծ հայրենակիցների մշակութային ազդեցության աստիճանը:

Դա բացատրվում է նրանով, որ ինքը՝ Բուխհոլցը ծնվել է 1961 թ. Այզենախում՝ Յ. Ս. Բախի ծննդավայրում, բայց բնակվում է Հալլեում՝ Հենդելի հայրենի քաղաքում: Հիմնական երաժշտական կրթությունն ստացել է Լայպցիգի երաժշտական դպրոցում, մասնագիտանալով Գյունտեր Նոյբերտի մոտ, ապա՝ Բեռլինի արվեստի ակադեմիայում, Ռութ Ցեխլինի մոտ: Ներկայումս դասավանդում է Լայպցիգում և Հալլեում, որտեղ գլխավորում է կոմպոզիտորների միությունը:

Իր հեղինակային համերգում Բուխհոլցը ներկայացրեց գլխավորապես վերջին տարիների գործերը: Հետաքրքիր է, որ Երևանում գտնվելը նա օգտագործում է ոչ միայն ուսանողների հետ շփվելու, այլև երաժշտություն հորինելու համար: Անցյալ տարի նա այստեղ գրեց «Ողբ Հայաստանի» գործը երկու հոբոյի, ասմունքողի և երգչախմբի համար, իսկ 2000 թ.՝ «Գարնանային տրիոն» ջութակի, ալտի և դաշնամուրի համար: Վերջին ստեղծագործությունը հնչեց նույն այս համերգում և, չնայած կատարման որոշ թերություններին, շատ լավ տպավորություն թողեց:

Հոկտեմբերյան համերգի նույնիսկ համեստ ծրագիրը (Բուխհոլցը 60-ից ավելի ստեղծագործությունների հեղինակ է) թույլ տվեց կարծիք կազմել հեղինակի հիմնական ոճական հակումների մասին: Կարելի է ասել, որ նրա ստեղծագործության մեջ խաղաղ գոյակցում են հետաքրքրությունների երկու բևեռներ:

Դրանցից մեկը դիմում է բարոկկոյի դարաշրջանի և ավելի վաղ ժամանակաշրջանի երաժշտությանը: Բուխհոլցին հատկապես գրավում է հոգևոր խմբերգային ժառանգության գեղարվեստական կատարելությունը, որն ի վիճակի է վերածնելու մեր ժամանակների երաժշտությունը: Այս առումով նրա ստեղծագործության ուղղությունը մտնում է աշխարհում վերջին տասնամյակներին տարածված նոր հոգևոր երաժշտության մեջ, որը, ի դեպ, ոչ միշտ է կապված կրոնական տեքստերի հետ: Արժե հիշատակել Բուխհոլցի «Orplid» կանտատը, որը կատարվեց Լայպցիգում Բախի հոբելյանական համերգների ժամանակ:

Երևանյան ծրագրում Բուխհոլցի նոր դասական հետաքրքրություններն արտացոլվեցին ջութակի ու երգեհոնի համար գրված «Բարոկկոյի երեք արիաներում» (կատարվեցին միայն երկուսը՝ Մ. Յաղրյանի և Ա. Բակունցի համոզիչ մեկնաբանությամբ) և «Էլիոս» կամերային սիմֆոնիայում, որտեղ օգտագործված է նվագախմբի բախյան տիպի կազմը: Այդ երկերում հեղինակը հակվում է դեպի հին դարաշրջանի ոճային վերակառուցման մեթոդը, թեև չի բացառում նաև կոնկրետ թեմատիկ ակնարկները:

Բուխհոլցի հետաքրքրությունների երկրորդ բևեռը կապված է ձայնի ու տարածության փորձարարության հետ: Երբեմն կոմպոզիտորը ձգտում է ազատ դետոնացիոն ծեփի, որը գիտակցաբար խուսափում է ավարտուն տոնայնականությունից («Դոմինո» երկու դաշնամուրի համար), կամ էլ երաժշտական նյութի իրացման մեկնաբանման (Ռապսոդիա ալտի և կիթառի համար):

Ի հակադրություն 90-ական թթ. գրված այդ ստեղծագործությունների, «Ճիչեր» դաշնամուրային պիեսներում զգացվում էր նյութի խիստ կազմակերպումը: Ոճով այսպես կոչված Դարմշտադի դպրոցին հարող այդ ստեղծագործությունը գերազանց կատարեցին Բուխհոլցի դասարանի երկու ուսանողներ՝ Ա. Մարկոսյանը և Ն. Խալաչյանը (վերջինս համերգում ներկայացրել էր նաև իր կոմպոզիցիան հոբոյի և կիթառի համար):

Թոմաս Բուխհոլցի հեղինակային համերգը կարևոր էջ է Երևանի կոնսերվատորիայի արտասահմանյան կապերի զարգացման մեջ:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Արվեստագիտության դոկտոր

Մարզական

Մեկնարկեց շախմատի 34-րդ համաշխարհային օլիմպիադան

Գագիկ Հովհաննիսյանը հաղորդում է Ստամբուլից

Հոկտեմբերի 28-ի շաբաթ օրը Ստամբուլում կայացավ շախմատի 34-րդ համաշխարհային օլիմպիադայի բացման հանդիսավոր արարողությունը, որի ավարտից մի քանի ժամ անց անցկացվեցին առաջին տուրի հանդիպումները:

Նախօրյակին, կտրելով հոգնեցուցիչ Երեւան-Մոսկվա-Ստամբուլ ավիաուղին, մրցավայր ժամանեց Հայաստանի պատվիրակությունը. մենք ստիպված էինք այդքան երկար ճանապարհ անցնել եւ անքուն գիշեր անցկացնել, քանի որ Երեւան-Ստամբուլ բազմապատիկ կարճ երթուղին, ցավոք, այժմ չի գործում:

Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականի կազմը, ըստ խաղատախտակների, այսպիսին է. Ռաֆայել Վահանյան, Սմբատ Լպուտյան, Արտաշես Մինասյան, Աշոտ Անաստասյան, Կարեն Ասրյան, Գաբրիել Սարգսյան, մարզիչ՝ Արշակ Պետրոսյան: Ստամբուլ չի ժամանել աշխարհի փոխչեմպիոն Վլադիմիր Հակոբյանը, որը, ցավոք, տեսողության հետ կապված առողջական խնդիրներ ունի եւ, չնայած բուռն ցանկությանը, ի վիճակի չեղավ մասնակցելու օլիմպիադային:

Կանանց թիմի կազմում բոլոր ուժեղագույններն են՝ Էլինա Դանիելյանը, Լիլիթ Մկրտչյանը, Գոհար Հլղաթյանը, Նելլի Աղինյանը: Մարզիչն է Արսեն Եղիազարյանը:

Ինչպես միշտ, օլիմպիադային զուգահեռ կընթանա ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսը, որի աշխատանքներին մեր երկրից կմասնակցեն ՖԻԴԵ-ի փոխնախագահ Վանիկ Զաքարյանը եւ ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ գոտու նախագահ Գագիկ Հովհաննիսյանը:

Մասնակից 125 երկրների ներկայացուցիչները իջեւանել են Ստամբուլի կենտրոնում, Տակսիմ թաղամասում տեղավորված օլիմպիադայի եւ Կոնգրեսի 23 պաշտոնական հյուրանոցներում: Հայաստանի պատվիրակներին Հունաստանի եւ Հոլանդիայի շախմատիստների հետ միասին տրամադրվել է «Գրին պարկ» հյուրանոցը:

Միանգամից ասենք, որ Ստամբուլը, որը Օսակայի, Տորոնտոյի, Փարիզի եւ Պեկինի հետ հավակնում է 2008 թ. օլիմպիական խաղերի անցկացմանը, շախմատային օլիմպիադայով ձգտում է ապացուցել, որ ի վիճակի է անցկացնել նաեւ ավելի մասշտաբային միջոցառում: Ձեռնարկվել են ապահովության հատուկ միջոցներ, մասնավորապես՝ Հայաստանի շախմատիստների համար: Նրանց հսկում են անվտանգության չորս աշխատակիցներ: Հետաքրքիր է, որ օլիմպիական մրցասրահ նրանք մուտք են գործում անձնական քարտերով, որոնց վրա նշված է «Հայաստան» բառը:

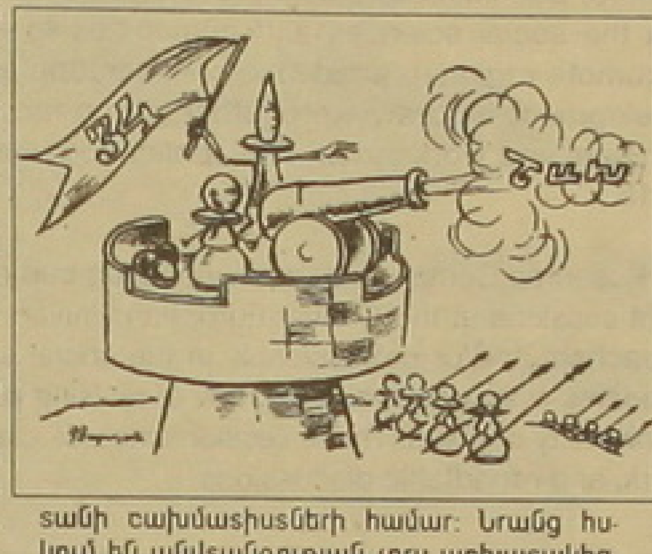

Եվ օլիմպիական հյուրանոցները, եւ օլիմպիադայի ու Կոնգրեսի կենտրոնները գտնվում են Բոսֆորի անմիջական հարեւանությամբ: Մրցումների համալիրը նոր է կառուցվել՝ հատուկ օլիմպիադայի համար եւ բավականին ազդեցիկ է: Ցավոք, բուն մրցասրահը առանձնապես հարմարավետ չէ. նեղվածք է, առաստաղները ցածր են եւ տոթ է: Հանդիսատեսները նստելու տեղ չունեն, չի ցուցադրվում ոչ մի պարտիա, եւ շրջելով դահլիճում կարելի է կցկտուր հետեւել խաղերի մի փոքր մասին:

Եվ առաջին, եւ երկրորդ տուրերն սկսվեցին մոտ կեսական ժամ ուշացումով: Եթե անդրանիկ տուրի մեկնարկի հապաղումն արտառոց չթվաց, կազմակերպիչների համար հեշտ չէր գործի դնել մրցաշարի հսկայական մեխանիզմը, ապա հաջորդ օրվա միջադեպն անցանկալի անակնկալ էր: Շախմատիստները սկսեցին պայքարը, մի քանի քայլ կատարեցին, որից հետո մրցավարները խնդրեցին դադարեցնել խաղը: Պարզվեց, որ համակարգիչները, որոնք գրանցում են քայլերը, սարքին չեն: Կատարված քայլերը հետ տրվեցին, եւ միայն մոտ 25 րոպե անց վերսկսվեց պայքարը՝ կրկնելով արդեն կատարվածը:

Այն շախմատիստները եւ կազմակերպիչները, որոնք պարբերաբար մասնակցում են շախմատային օլիմպիադաների, այս օրերին հաճախ են ընդգծում, որ իրենց տեսած եւ մասնակցած լավագույն օլիմպիադան տեղի է ունեցել չորս տարի առաջ, Երեւանում...

Մեր շախմատիստների մեծ մասի ինքնազգացողությունը լավ է: Բացառություն է կազմում Սմբատ Լպուտյանը, որն առաջին երկու օրերին փոքր-ինչ մրսած էր եւ մրցապարեզ չմտավ: Փառք Աստծո, այժմ նա իրեն լավ է զգում եւ մասնակցում է երրորդ տուրի մրցախաղին: Երկրորդ տուրի ժամանակ Էլինա Դանիելյանի ատամը սկսեց ցավել: Բժիշկը հանգստացուցիչ հաբեր տվեց: Չգիտեմ, ցավն էր պատճառը, թե հաբը, բայց Էլինան այդ օրը պարտվեց, եւ դա առայժմ մեր շախմատիստների միակ պարտությունն է օլիմպիադայում: Հաջորդ օրը հարկ եղավ դիմելու իսկական արեւելյան ատամնաբույժի՝ դոկտոր Լեւոն Բոյաջյանին:

Մեր տղամարդկանց հավաքականը մրցաշարը սկսել է այնպես, ինչպես վայել է Եվրոպայի չեմպիոն թիմին: Առաջին տուրում Հայաստանը 4-0 հաշվով հաղթեց Պակիստանին: Իրենց հանդիպումները շահեցին Վահանյանը, Մինասյանը, Անաստասյանը, Ասրյանը: Հաջորդ օրը հետեւեց նոր վստահ հաղթանակ՝ 3-1, Շոտլանդիայի թիմի նկատմամբ: Մրցակիցներին պարտության մատնեցին Անաստասյանը եւ իր առաջին պարտիան հավաքականի կազմում անցկացրած Սարգսյանը: Ոչ-ոքի խաղացին Վահանյանը եւ Մինասյանը:

Երկու տուրից հետո Հայաստանի հավաքականը 7 միավորով բաժանում է 5-7-րդ տեղերը (Սլովակիայի եւ Հնդկաստանի հետ): Առջեւում են Հունգարիան (8), Ռուսաստանը, Գերմանիան, Մոլդովան (7,5-ական): Երրորդ տուրում մեր շախմատիստները (Վահանյան, Լպուտյան, Անաստասյան, Ասրյան) խաղում են Սլովակիայի ներկայացուցիչների հետ:

Կանանց մրցաշարում առաջին տուրում Հայաստանի թիմը (Մկրտչյան, Հլղաթյան, Աղինյան) 3-0 հաշվով հաղթեց Իրաքի թիմին: Ապա հետեւեց ոչ-ոքի (1,5-1,5) ավստրուհիների հետ: Հաղթեց Հլղաթյանը, հաշտություն կնքեց Աղինյանը եւ, ինչպես նշեցինք, պարտվեց Դանիելյանը:

Այժմ մեր թիմը 4,5 միավորով ընթանում է 11-23-րդ տեղերում: 6-ական միավորով առջեւում են Չինաստանը, Հարավսլավիան, Անգլիան: Երրորդ տուրում Հայաստանի կանանց հավաքականը (Մկրտչյան, Հլղաթյան, Աղինյան) հանդիպում է Ուզբեկստանի ներկայացուցիչների հետ:

Հավակնորդը մոտ է չեմպիոնական գահին

Լոնդոնում շարունակվող շախմատի «BGN. Աշխարհի առաջնություն» մրցախաղում չեմպիոն Գարրի Կասպարովը ոչ մի կերպ չի կարողանում փոխել պայքարի իր համար աննպաստ ընթացքը: Շաբաթ եւ կիրակի օրերին խաղարկված 12-րդ եւ 13-րդ պարտիաներում եւս նրան չհաջողվեց հաջողության հասնել. դրանք ոչ-ոքի ավարտվեցին:

12-րդ պարտիայում, որտեղ սպիտակ գույնի խաղաքարերով խաղում էր Վլադիմիր Կրամնիկը, կրկին Նիմցովիչի պաշտպանություն կիրառվեց: Կողմերը կտրուկ, համարձակ գործողությունների դիմեցին, եւ արդյունքում չափազանց սուր խաղ ստացվեց: Սակայն հետագայում դիրքն աստիճանաբար պարզեցվեց, եւ 33-րդ քայլից հետո գրանցվեց ոչ-ոքի:

Ի հակադրություն նախորդի, 13-րդ պարտիան շատ հանգիստ ընթացավ: Եվ, որքան էլ տարօրինակ է, խաղաղ էր տրամադրված հենց Կասպարովը: Աշխարհի 13-րդ չեմպիոնը բոլորովին չփորձեց օգտագործել սպիտակ գույնի առավելությունը եւ, իր 14-րդ քայլից հետո ոչ-ոքի առաջարկեց: Իհարկե, հավակնորդը չառարկեց. քանի որ շարունակում է պահպանել 2 միավորի առավելությունը:

Հաշիվը դարձավ 7,5-5,5՝ հօգուտ Կրամնիկի: Չեմպիոնի կոչումը նվաճելու համար մնացած երեք պարտիաներում նա պետք է ընդամենը մեկ միավոր վաստակի:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Առջեւում «Արաքսն» է

Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարում փոխվեց առաջատարը. այդ դերը ստանձնեց Արարատի «Արաքսը»:

«Արաքս»—«Արարատ»՝ 2-1: Սա տուրի կենտրոնական եւ, անտարակույս, առաջնության ամենավճռական հանդիպումներից էր, եւ խաղի կարեւորությունն իր կնիքը դրեց մրցապայքարի ընթացքի վրա: Առաջին խաղակեսն անցավ հավասար պայքարում, իսկ Հովհաննես Անտոնյանի («Արարատ») 31-րդ րոպեին խփած գոլը միակն էր: Հանդիպման երկրորդ կեսում դաշտի տերերն ակտիվացրին իրենց գործողությունները, իսկ երեւանցիները տարօրինակ կերպով տեղի տվեցին: Արդյունքում «Արաքսի» ֆուտբոլիստներից նախ Արտակ Մինասյանը հավասարեցրեց հաշիվը (52'), ապա Արամ Հակոբյանը վերջին րոպեին խփեց հաղթական գոլը:

«Զվարթնոց»—«Շիրակ»՝ 2-3: Խաղն ընթացավ փոխնիփոխ հաջողություններով: Գյումրեցի Կոլյա Եփրանոսյանի գոլերին (21', 39') դաշտի տերերը պատասխանեցին Նվեր Խաչատրյանի (30') եւ Լեւոն Մկրտչյանի (77') դիպուկ հարվածներով: «Շիրակին» հաղթանակ բերեց Արարատ Հարությունյանը, որ խաղավարտից 3 րոպե առաջ գրավեց երեւանցիների դարպասը:

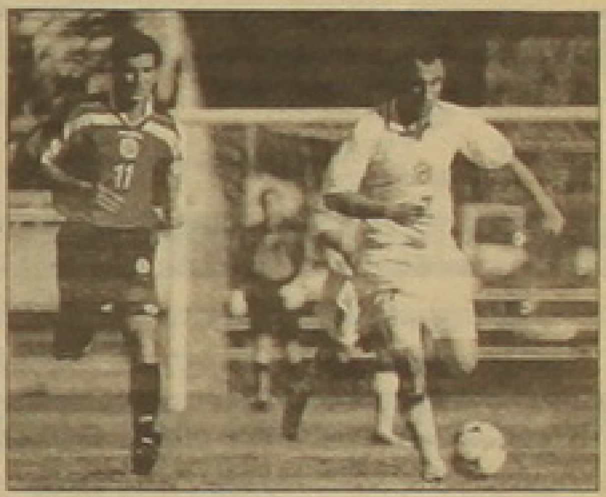

«Միկա»—«Լեռնագործ»՝ 2-0: Բարձր տեղի հավակնող «Միկան» մայրաքաղաքի «Նաիրի» մարզադաշտում ընդունել էր մրցաշարի վերջնապահ թիմերից մեկին: Բայց աշտարակցիները սպասվող գերազանցությունը չունեցան «Լեռնագործի» նկատմամբ: «Միկայի» ֆուտբոլիստների բազմաթիվ գրոհները հախուռն էին, վատ կազմակերպված: Այդուհանդերձ, խաղամակարդակների տարբերությունը զգացվեց. աշտարակցիները յուրաքանչյուր խաղակեսում մեկ գոլ խփեցին մրցակցի դարպասը եւ հաղթեցին: Աչքի ընկան Գոռ Հովհաննիսյանը (39') եւ նրան փոխարինած Աբրահամ Խաշմանյանը (66'):

«Դինամո»—«Կիլիկիա»՝ 0-5: Երիտասարդական կազմեր ունեցող երկու թիմերի հանդիպումն ընթացավ «Կիլիկիայի» բացահայտ առավելությամբ: Նրա խաղացողները 5 անպատասխան գնդակ ուղարկեցին դինամոյականների դարպասը: Հեթ-տրիկի հեղինակ դարձավ Արման Քարամյանը (29', 31', 60'), 1-ական գոլ խփեցին Արտավազդ Քարամյանը (21') եւ Գուրգեն Մանուկյանը (64'):

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արաքս	25	16	4	5	54–30	52
2. Արարատ	25	15	5	5	42–23	50
3. Միկա	25	15	4	6	52–31	49
4. Շիրակ	25	14	7	4	58–19	49
5. Զվարթնոց	25	11	8	6	44–33	41
6. Կիլիկիա	25	7	3	15	44–52	24
7. Լեռնագործ	25	2	3	20	22–75	9
8. Դինամո	25	1	4	20	19–71	7

Բաժինը վարում է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

Աքար: Անիվ: Սցենար: Ոգելից: Կամա: Գանա: Եռուն: Գարագաշ: Լող: Ծագ: Արբենին: Քամանի: Մար: Ռագու: «Նանա»: Գալո: Սենթ: Մոր: Լիր:

Հորիզոնական

Գեա: Գալիֆե: Կեռման: Քարավան: Լուարա: Գագարին: Ամառ: Գես: Ագամա: Բալ: Մանե: Արագոն: Նիս: Լին: Շուրա: Գիր: Սոնթ:

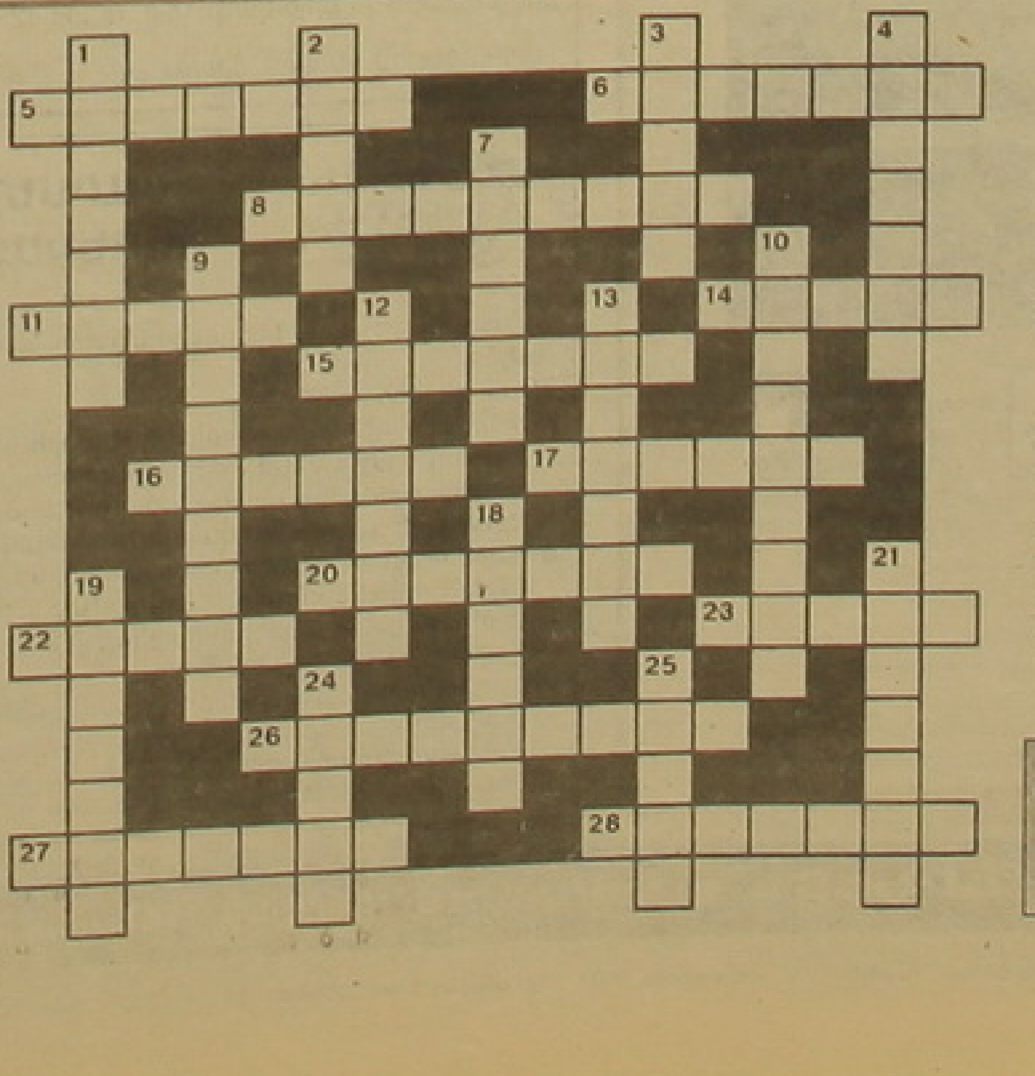

Ուղղահայաց

1. Ֆրանսիացի գրող, հայ ժողովրդի բարեկամ: 2. Պայթուցիկ նյութի լիցք: 3. Հին Հունաստանում օգտագործվող սրնգատիպ, երկծվան երաժշտական գործիք: 4. Ձկնառատ գյուղ Հայաստանում: 7. Քաղցրահամ թունդ գինու տեսակ: 9. «Կիլիմանջարոյի ձյուները» ստեղծագործության հեղինակը: 10. «Դոկտոր Ժիվագո» վեպի հեղինակը: 12. Հին հույն դրամատուրգ, «Պրոմեթեւսը շղթայված» դրամայի հեղինակը: 13. Ռուս նկարիչ: 18. Տղամարդու առաջին կին վարսավիրը: 19. Կուբայի հեղափոխության ղեկավարներից: 21. Ռուս դերասան, «Վահան եւ սուր» ֆիլմի գլխավոր հերոսի դերակատարը: 24. Կոմիտասի ստեղծագործություններից: 25. Օպտիկական սարք:

Հորիզոնական

5. Հին հայկական տոմարով ամսվա օր: 6. Նորվեգացի կոմպոզիտոր: 8. «Տուրանդոտ» ներկայացման առաջին բեմադրիչը: 11. Հերոս «Ինչո՞ւ է աղմկում գետը» կինոնկարում: 14. Ֆրանսիացի վաղամեռիկ մաթեմատիկոս: 15. Արսեն պարունակող հակասիֆիլիսային, հակատրիխոմոնադային պատրաստուկ: 16. Հայոց դիցարանի աստվածուհի: 17. Ֆրանսիացի լուսավորիչ եւ փիլիսոփա: 20. Լուսանկարչության մեջ՝ բացասական պատկեր, պոզիտիվի հակառակը: 22. Քիմիական տարր: 23. Անընդհատ գովազդվող լվացող փոշի: 26. Ռուս բանաստեղծ, թարգմանիչ, հայ ժողովրդի մեծագույն բարեկամ: 27. Սար Հայաստանում: 28. Ռուս բանաստեղծ:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Շաբաթօրյա «Ազգի» մրցանակային սկանվորդը ճիշտ լուծել եւ արժեքավոր մրցանակին արժանացել է Երեւանի Նոր-Արեշ թաղամասի 11 փող. բնակիչ Լեւոն Արզումանյանը:

Մրցանակային հաջորդ խաչբառը կտպագրվի «Ազգի» նոյեմբերի 4-ի համարում:

Փորձե՛ք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձե՛րն է:

ՄՐՑՈՒՅԹ

«Գրանդ տոբակո» հայ-կանադական ՀՁ-ն հայտարարում է քաղաքական պլակատի մրցույթ՝ հետևյալ թեմաներով.

ա) քաղաքական խարդավանքներ,
բ) կոռուպցիա,
գ) կաշառակերություն,
դ) անհամապատասխանություն զբաղեցրած պաշտոնին,
ե) ծառայողական դիրքի օգտագործում շահադիտական նպատակներով,
զ) արտասահմանյան անորակ ապրանքների գերակայություն,
է) դեղին մամուլ:

Հաղթողների համար սահմանվել են հետևյալ մրցանակները՝

առաջին տեղ՝ **500** ԱՄՆ դոլար
երկրորդ տեղ՝ **300** ԱՄՆ դոլար
երրորդ տեղ՝ **100** ԱՄՆ դոլար:

Գումարները կվճարվեն դրամական համարժեքով՝ Հայաստանի ԿԲ-ի սահմանած փոխարժեքով:
Աշխատանքները պետք է ներկայացնել Ա4 ֆորմատով՝ «Գրանդ տոբակո» ՀՁ-ի գովազդի և մարկետինգի բաժին հետևյալ հասցեով՝ Տյուլենինի 22: Աշխատանքների ներկայացման վերջին ժամկետը 2000 թ. նոյեմբերի 30-ն է:

Մրցույթին ներկայացված աշխատանքների օգտագործման դեպքում հեղինակներին կվճարվի հոնորար՝ հանրապետությունում սահմանված միջին վարձաչափի համապատասխան:
Տեղեկությունների համար դիմել 44-91-85 հեռախոսահամարով:

BUSINESS SUPPORT CENTER

BSC

առաջարկում ենք

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- *Բաժնետիրական ընկերությունների, ՍՊԸ-ների, հասարակական կազմակերպությունների, հիմնադրամների*

ԳՐԱՆՑՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԱԳՐԱՆՑՈՒՄ

- *Հարկային օրենսդրության վերաբերյալ խորհրդատվություն*
- *Իրավաբանական անձանց /ռեզիդենտային, ոչ ռեզիդենտային/ կանոնադրությունների, պայմանագրերի և այլ իրավաբանական փաստաթղթերի կազմում*
- *Ձեռնարկատիրական և հարկային օրենսդրության վերաբերյալ իրավական դասընթացների կազմակերպում*
- *Իրավաբանական անձանց իրավական սպասարկում*

Երևան, 375002, Մոսկովյան փող. 21, բն. 2
Հեռ./Ֆաքս - 57 27 79, 57 86 54, 56 10 64, 71 82 (կաս.), 151 931 (AT&T)
e-mail: bsc@bsc.am
Internet: www.bsc.am

OPEN SOCIETY INSTITUTE ASSISTANCE FOUNDATION-ARMENIA

Call for Applications for Summer University and Curriculum Resource Center (CRC) Visits, The Central European University (CEU), Budapest, Hungary

The Summer University (SUN) is an academic program for university teachers, administrators and professionals. It offers courses in the social sciences and humanities to encourage and promote regional academic co-operation and curriculum development by drawing together young faculty in lectures, seminars and workshops. The application deadline is January 15.

The Curriculum Resource Center organizes week-long curriculum development sessions at the Central European University, Budapest, for teachers and/or professionals in the social sciences and humanities who are developing new or revising previously taught university courses. These sessions include class visits, library work, and roundtable discussions.

Participants from Central and Eastern Europe and the former Soviet Union receive full funding. Eligible applicants must have sufficient English language skills. To receive further information, please contact the OSI AF Armenia (1 Pushkin St., apt. 2, Yerevan, tel: 541719, 542119, 543901) or the SUN/CRC offices as shown below.

SUN address: CEU-SUN, 1051 Budapest, Nador u 9., Hungary. Tel: (36-1) 327-3811; fax (36-1) 327-3124. E-mail: summeru@ceu.hu (for information and general correspondence), sunreq@ceu,hu (for requesting application forms)
WWW site:hppt://www.ceu.hu/sunindx/html

CRC address(: CRC, 1051 Budapest, Nador utca 9., Hungary; Tel: (36-1) 327 3189; Fax: (36-1) 327 3190. E_Mail: crc@ceu.hu
WWW address: http://www.ceu.hu/crc/

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) հայաստանյան գրասենյակը շարունակում է բնակարանային վկայագրերի փորձնական ծրագիրը

Հաշվի առնելով ծրագրի արդյունքները և ՀՀ կառավարության հայցը՝ ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) հայաստանյան գրասենյակը որոշել է մեկ ամսով երկարացնել բնակարանների գնման վկայագրերի փորձնական ծրագիրը՝ լրացուցիչ ընտանիքների բնակարանային խնդիրները լուծելու նպատակով: USAID-ի և ՀՀ կառավարության կողմից համատեղ ֆինանսավորվող այս ծրագրի երկարաձգումով հավանաբար լրացուցիչ 100 ընտանիքներ կընդգրկվեն ծրագրի շահառուների շարքում:

Այս տարվա ապրիլին սկսված բնակարանների գնման վկայագրերի փորձնական ծրագրի իրագործման ընթացքում մինչ օրս Գյումրի քաղաքի ընտրված ընտանիքներին տրվել են 224 բնակարանների գնման վկայագրեր: Այդ ընտանիքներից 105-ն արդեն ընտրել են բնակարաններ, ավարտել են առուվաճառքի գործարքը, գրանցվել են կամ մոտակա ապագայում կգրանցվեն իրենց նոր բնակարաններում: Բացի այդ, արդեն վերացվել են ավելի քան 45 ժամանակավոր կացարաններ: Ծրագրում ընդգրկված ընտանիքների մեծամասնությունը բնակարաններ են գտել Գյումրի քաղաքում:

Ծրագիրը, որը ֆինանսավորում է USAID-ը և Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը, իրականացնում է Քաղաքաշինության ինստիտուտը:

Բոլոր տեսակի **ԱՆՏԵՆԱՆԵՐԻ** տեղադրում և երաշխիքային սպասարկում

(Ա1+, НТВ, ТВ 6, МУЗ ТВ, ՍԻՆԵՄԱՔՍ, Երևան, ԱՀ, Հ1, Պրոմ., ОРТ, ԱՐ և այլն)

որակը՝ գնից բարձր

Հեռ. 63-06-84:

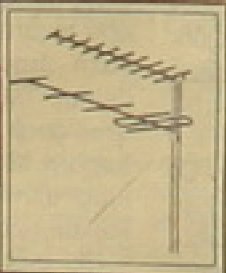

Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ն ներկայացնում է իր նոր

ԱՎՏՈՄԱՏ ԳԱՆՁՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆ (ԱԳՄ)՝

տեղակայված

- **Արմենիա հյուրանոցի նախասրահում,** (Հանրապետության հրապարակ)

ի լրումն գործող՝

- Գլխավոր մասնաճյուղի (Վազգեն Սարգսյան փողոց 9)
- Կոմիտաս մասնաճյուղի (Կոմիտասի պողոտա 3)
- Բաղրամյան պող. և Մոսկովյան փող. խաչմերուկին կից
- Հայէներգո (Աբովյան փողոց 27)

ավտոմատ գանձման մեքենաների

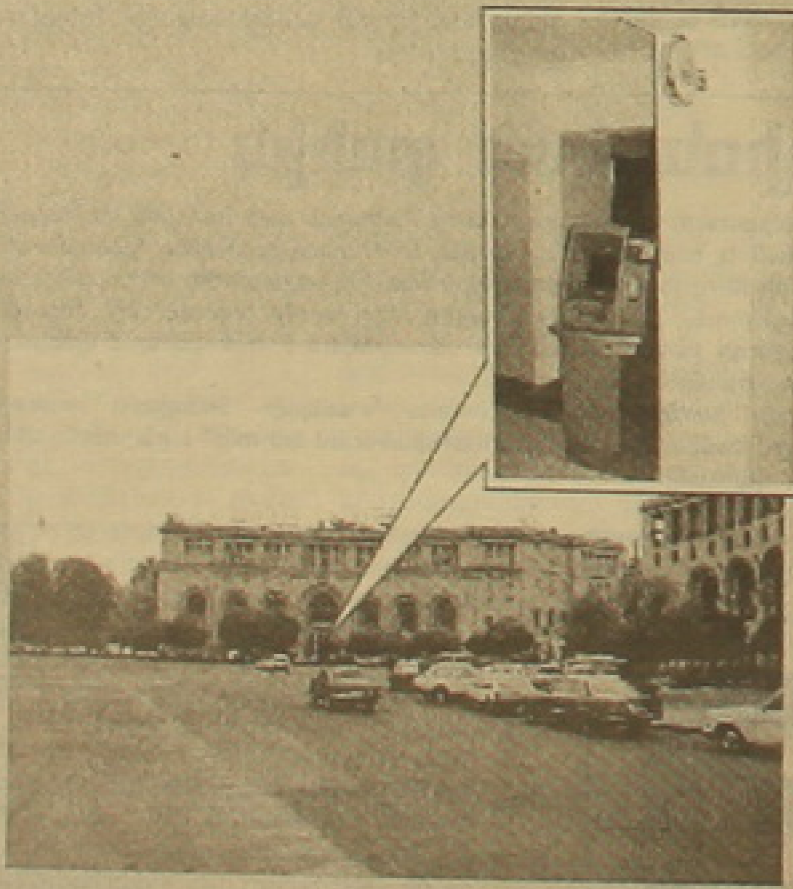

HSBC

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՁԵՐ ԱՇԽԱՐՀԸ

ARMENTEL Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ՝ տպիչ սարքերի քարտրիջների (Printer Cartridges) մատակարարման համար: Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ արտասահմանում գրանցված կազմակերպությունները:
Մրցույթի անցկացման պայմանները, ինչպես նաև սարքավորման տեխնիկական մանրագրերը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետևյալ հասցեով-Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ.՝ 28-70-66:
Առաջարկները պետք է ներկայացնեն վերոհիշյալ հասցեով, մինչև 2000 թ. նոյեմբերի 14-ը, ժամը 12:00-ը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

Փոխվել են բջջային հեռախոսակապի ծառայությունների մատուցման պայմանները.
2000 թ. դեկտեմբերի 1-ից

- հաշվարկային ժամանակահատվածին (ամսվան) հաջորդող ամսվա մինչև վերջին օրը ներառյալ մատուցված ծառայությունների դիմաց չվճարած բաժանորդները կզրկվեն մուտքային և ելքային զանգերի հնարավորությունից,
- հաշվարկային ժամանակահատվածին (ամսվան) հաջորդող երկրորդ ամսվա ընթացքում պարտքերը լրիվ չմարելու դեպքում բջջային հեռախոսակապի բաժանորդային պայմանագրերը կդադարեցվեն,
- բջջային հեռախոսակապի բաժանորդներին միանվագ ծառայություններ կտրամադրվեն միայն պարտքերի բացակայության դեպքում:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

@rminco Global Telecommunications **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:**

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1355 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 30. 10. 2000 Գինը՝ 100 դրամ